

SUOMEN MAATALOUS VUONNA 1985

Lauri Kettunen

Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos

Lutnantintie 13
00410 HELSINKI
puh. 90-563 3133

Tutkimuslaitoksen johtaja
prof. Matias Torvela

Maatilatalouden osasto

Osastonjohtaja
prof. Matias Torvela

tutkijat:

Juhani Ikonen
Anna-Maija Heikkilä
Esko Juvonen
Maija Puurunen
Juhani Leppälä

Markkinatutkimusosasto

Osastonjohtaja
prof. Lauri Kettunen

tutkijat:

Lulu Siltanen
Paavo Mäkinen
Mikko Ryökäs
John Sumelius

Kannattavuustutkimus- toimisto

Toimistonjohtaja
maist. Heikki Järvelä

tutkijat:

Hilkka Rainio
Aino-Maija Aarnio
Seppo Holmström

Kansi

Tuomo Pietikäinen

Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja N:0 50
Publications of the Agricultural Economics Research Institute,
Finland, No. 50.

SUOMEN MAATALOUS

VUONNA 1985

Lauri Kettunen

Helsinki 1986

Esipuhe

Tämä julkaisu sisältää lyhyen katsauksen Suomen maatalouteen vuonna 1985. Monet tilastot ovat vielä hyvin ennakkollisia julkaisun mennessä painoon, joten niitä on syytä käyttää varoen. Ennen muuta tulokehitystä koskeva arvio on ennakko, joka tulee todennäköisesti muuttumaan, koska lopulliset tiedot joistakin sen eristä saadaan vasta parin vuoden kuluttua. Monet tuotantoa ja hintoja koskevat tilastot valmistuvat kuluvan vuoden alkupuolella ja ovat tällöin tarkistettavissa virallisista tilastoista. Tässä esitetyt arviot palvelevat siis niitä, jotka tarvitsevat alustavan kuvan maatalouden kehityksestä vuonna 1985.

Julkaisun III osassa on lyhyt katsaus maatalouspolitiikan keskeisimpiin tapahtumiin vuonna 1985. Sekin sisältää

vielä joitakin ennakkotietoja, mutta antaa toivottavasti lukijalle kuvan maatalouspolitiikkamme päälinjoista.

Kiitän Lulu Siltasta, Helena Koivulaa, Kristiina Kolia, Juhani Leppälää, Paavo Mäkistä ja John Sumeliusta Tutkimuslaitoksesta sekä Helena Seréniä Maatilahallituksesta kaikesta siitä avusta, jonka olen saanut tämän julkaisun laatimisessa. Mahdolliset virheet ja puutteet ovat tietenkin tekijän vastuulla. Samoin tässä esitetyt arviot ja kannanotot ovat tekijän omia, eivätkä edusta tutkimuslaitoksen kantaa.

Maatalousalan Tiedotuskeskus (Mat) on yhdessä tutkimuslaitoksen kanssa kustantanut tämän julkaisun. Tutkimuslaitos esittää Mat:lle parhaat kiitokset tästä miellyttävästä yhteistyöstä.

Helsingissä 17. tammikuuta 1986

Lauri Kettunen

SISÄLLYSLUETTELO

I.	Yleiskuva Suomen maataloudesta	3
1.	Maatalouden asema kansantaloudessa	3
1.1.	Bruttokansantuote ja työvoima	3
1.2.	Taloudellinen kasvu ja maatalous	4
1.3.	Suomalainen maatila	4
II	Tuotanto, hinnat ja maataloustulo	7
2.	Kasvinviljelytuotanto	7
2.1.	Sääolot	7
2.2.	Pinta-alat ja sadot	7
3.	Kotieläintuotanto	10
4.	Kulutus	11
5.	Ulkomaankauppa	12
6.	Tuloratkaisut	14
6.1.	Kevään 1985 hintaratkaisu	14
6.2.	Syksyn hintaratkaisu	17
6.3.	Tuottajahinnat	17
7.	Tulokehitys maataloudessa	18
7.1.	Tuloerot	18
7.2.	Tulot vuonna 1985	18
III	Maatalouspolitiikkaa	21
8.	Yleistä	21
9.	Tuotannon säätely	22
9.1.	Tuotannon rajoitus	22
9.2.	Maidon kaksihintajärjestelmä	25
9.3.	Kananmunantuotannon kiintiöinti	25
9.4.	Vientikustannusmaksut	26
9.5.	Tuotannon tukeminen	26
10.	Maatalouden tuki	27
10.1.	Tuen suuruus	27
10.2.	Hintapoliittinen tuki	28
10.3.	Hintapoliittisen tuen uudistaminen	29
11.	Investointituki	29
12.	Sosiaalipolitiikkaa	30
IV	Yhteenveto ja loppupäätelmiä	31
	Liitteet	33

I Yleiskuva Suomen maataloudesta

1. Maatalouden asema kansantaloudessa

1.1. Bruttokansantuote ja työvoima

Varsinaisen maatalouden osuus koko kansantaloudesta on pieni kaikissa teollisuusmaissa. Tähän on hyvin luonnollinen selitys. Osa aikaisemmin maatalouteen liittyneistä toiminnoista on siirtynyt maatalouden ulkopuolelle. Maatalous oli ennen hyvin omavarainen, mutta nyt se käyttää paljon ostopanoksia: lannoitteita, koneita, polttoaineita, palveluja, jne. Maatalouden osuus on myös alentunut jatkuvasti, koska maataloustuotanto ei ole kasvanut niin paljon kuin tuotanto muissa sektoreissa. Syynä on se, että ku-

lutuksen kasvu on ollut hidas eikä vienti ole kannattavaa.

Maatalouden osuus bruttokansantuotteesta on Suomessa noin 4.5 % (taulukko 1). Maatalouden osuus työllisestä työvoimasta on puolestaan noin 10 %. Luku on siis BKT-osuuteen nähden kaksinkertainen. Se kuvastaa osaltaan maatalouden alhaista tulotasoa, mutta toisaalta on huomattava, että viljelijöiden tuloista vain noin puolet tulee maataloudesta. Suuri osa heistä työskentelee osittain maatalouden ulkopuolella.

Maatalouden investointien (4476 milj. mk) osuus koko kansantalouden investoinneista oli 6.6 % vuonna 1983. Tämä osuus on alentunut hieman hitaammin kuin maatalouden kansantulo-osuus. Vuonna 1960 maatalouteen meni noin 8.5 % kaikista investoinneista.

Taulukko 1. Bruttokansantuote (tuotantokustannushintaan) ja työlliset työntekijät koko kansantaloudessa ja maataloudessa.

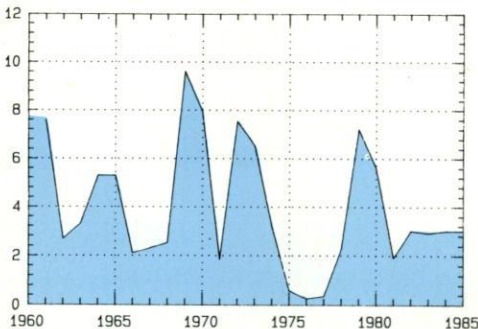
Vuosi	Bruttokansantuote yhteensä maatalous			Työlliset työntekijät yhteensä maatalous		
	mrd. mk	mrd. mk	%	1000	1000	%
1960	14.08	1.51	10.7	2 097	618	29.5
1965	23.15	2.04	8.8	2 171	539	24.8
1970	38.91	2.70	6.9	2 126	404	19.0
1975	92.95	5.06	5.4	2 221	277	12.5
1980	172.51	7.78	4.5	2 328	251	10.8
1981	195.29	7.65	3.9	2 353	250	10.6
1982	218.82	9.39	4.3	2 377	255	10.7
1983	245.53	11.12	4.5	2 390	246	10.3
1984	273.61	12.08	4.4	2 413	242	10.0

Lähde: Tilastollinen vuosikirja 1984 ja tilastokatsauksia-sarja.

1.2. Taloudellinen kasvu ja maatalous

Suomen bruttokansantuote oli vuonna 1984 noin 273.6 mrd. mk. eli 56000 mk henkeä kohti. Ennakoarvion mukaan bruttokansantuote kasvoi vuonna 1985 reaalisesti noin 3 %. Taloudellinen kasvu on ollut varsin vakaa viimeisten 4 vuoden aikana (vrt kuvio 1). Suhdannevaihtelu on jäänyt lähes kokonaan pois, sillä kasvu on ollut 3-4 % joka vuosi.

Inflaatiovauhti on ollut hieman nopeampi kuin OECD-maissa keskimäärin, mutta se on koko ajan laantunut. Vuoden 1985 lopussa inflaatiovauhti olikin jo lähes nollassa. Ulkomaankauppa on ollut tasapainossa (kauppatase jopa hieman ylijäämäinen mutta vaihtotase tasapainossa), joten talouspolitiikalle on jäänyt liikkumatilaa. Työttömyys, joka oli keskimäärin hieman yli 6 % vuonna 1985, onkin vaikein talouspoliittinen ongelma, vaikka itse työttömyysaste ei olekaan kansainvälisesti katsoen korkea. Työpaikkojen määrä lisääntyy kyllä vuosittain, mutta työllinen työvoima kasvaa myös jatkuvasti.

Kuvio 1. Bruttokansantuotteen volyymin vuosittainen kasvuprosentti.

Taloudellinen tilanne on siis ollut yleisesti ottaen hyvä. Syksyn 1985 kuluessa ilmeni kuitenkin eräitä hälyttäviä merkkejä, jotka voivat enteillä taloudellisen kasvun hidastumista. Eniten vaikeuksissa ovat olleet sahat, joista useita jouduttiin sulkemaan tai lopettamaan vuo-

den loppupuolella. Metsäteollisuus on yleensäkin vaikeuksissa, kun sen sijaan metalliteollisuudessa näkymät ovat tyydyttävät.

Maatalous ei ole yleensä joutunut kärsimään suhdannevaihteluista, koska hintaratkaisut tehdään varsin itsenäisesti maatalouden sisäisten tekijöiden mukaan. Maataloustuotannon vaihtelut riippuvat toisaalta ennen muuta säätekijöistä. Voidaan kuitenkin olettaa, että suhdannevaihteluista johtuvat valtionataloudelliset vaikeudet heijastuvat maatalouteen saakka jossain määrin. Maatalouden saama vienti- tai investointituki voi vähentyä taloudellisen laman aikana. Näin ei ole kuitenkaan käynyt viime vuosina, koska taloudellinen tilanne on ollut hyvä.

Metsätalous antaa lisäansioita maanviljelijöille. Vuonna 1982 oli maanviljelijöiden tuloista noin 13 % peräisin metsistä (Anon 1985, ks. taulukko 14). Metsätalous on myös herkkä suhdannevaihteluille tai jopa niiden aiheuttaja Suomessa. Työmahdollisuuksien ja kantohintojen vaihtelu vaikuttaa viljelijöiden ansioihin ja jossain määrin maatalouden kehitykseen, pääasiassa investointeihin. Viime vuosina on metsätalouden kehitys ollut tasaista ja vaikutus maatalouteen siis neutraali tai mahdollisesti aktivoiva.

1.3 Suomalainen maatila

Suomen maatalous perustuu perheviljelyyn. Keskimääräinen tilakoko on edelleen varsin pieni, vajaa 12 ha, vaikka se onkin noussut jonkin verran viime vuosina (taulukko 2). Pieniä tiloja jää pois tuotannosta, jolloin tietenkäin keskimääräinen tilakoko kasvaa. Suurempien tilojen lukumäärä ei ole paljoakaan lisääntynyt. Nykyinen maatalouspolitiikka ei myöskään tue suurten tilojen muodostamista. Vuokrateltoa oli vuonna 1983 yhteensä 245 000 ha. Koska maan hinta on korkea ja tiloja ei mielellään myydä, pellon vuokraaminen näyttää olevan tullevaisuudessa ainoa keino nostaa tilakokoa.

Taulukko 2. Tilojen jakaantuminen eri suuruusluokkiin ja keskimääräinen tilakoko (yli 1 ha tilat).

	1959		1969		1977		1983	
	1000	%	1000	%	1000	%	1000	%
1-4.9	147.6	44.6	108.8	36.6	75.7	31.8	61.8	29.7
5-9.9	101.8	30.7	98.0	33.0	76.2	32.1	60.7	29.2
10-19.9	62.2	18.8	68.0	22.9	58.7	24.7	54.4	26.1
20-49.9	18.0	5.4	20.6	6.9	24.4	10.3	28.1	13.5
50-	1.6	0.5	1.9	0.6	2.7	1.1	3.2	1.5
Yht.	331.2		297.3		237.7		208.2	
Peltoala								
1000 ha	2614.4		2669.1		2477.9		2432.6	
Tilakoko ha	7.89		8.98		10.43		11.6	

Lähde: maatalouslaskennat 1959 ja 1969 ja maatilarekisterit vuosilta 1977 ja 1982.

Metsä on oleellinen osa suomalaista maatilaa. Voidaan sanoa, että keskimääräisellä maatilalla on peltoa 12 ha ja metsää 35 ha. Alueellinen jakaantuma on kuitenkin vaihteleva. Yleisesti ottaen etelässä on enemmän peltoa mutta vastavasti vähemmän metsää kuin pohjoisessa (taulukko 3).

Maatiloista on 99 % yksityisten omistuksessa. Melkoinen osa tiloista kuuluu kuitenkin eläkeläisille ja perikunnille, ja

Taulukko 3. Pelto- ja metsäalat hehtaaria tilaa kohti eri puolella Suomea vuonna 1982.

	Peltoa ja puutarhaa	Kasvullista metsää
Uudenmaan lääni	18.9	27.9
Hämeen lääni	14.7	30.6
Vaasan lääni	11.8	25.3
Kuopion lääni	9.9	36.9
Oulun lääni	9.5	46.0
Lapin lääni	6.3	79.6
Koko maa	11.4	35.4

Lähde: Maatilarekisteri 1982.

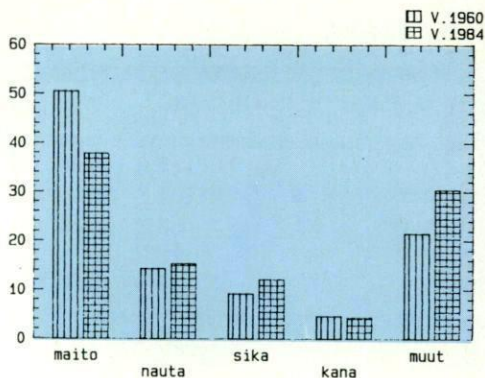
varsinaisia viljelijöiden omistamia aktiivisia tiloja on vain noin puolet tiloista. Tässäkin joukossa on ilmeisesti monta tilaa, jonka omistaja saa pääasiallisen toimeentulon muusta elinkeinosta kuin maataloudesta. TOLVASEN (Anon 1985) tutkimuksen mukaan sellaisia tiloja, jotka saivat tuloistaan vähintään 75 % maatilataloudesta, oli 75 000 kpl vuonna 1982. Maassamme on siis karkeasti sanoen noin 200 000 tilaa, mutta vain puolet niistä on varsinaisia maatiloja.

Maatilarekisterin mukaan 17.8 % yksityisten henkilöiden omistamista maatiloista oli eläkeläisten hallussa vuonna 1982. Maanviljelijät ja eläkeläiset yhdessä omistivat silloin 80.4 % tiloista, perikunnat ja perheyhtiöt 18.9 %, yhteisöt 0.3 % sekä valtio ja kunnat 0.4 %.

Maataloustuotantomme on hyvin kotieläinvaltaista. Pinta-alasta käytetään suoraan kulutukseen meneviin kasvi tuotteisiin vain 15 %. Maidontuotannon osuus maatalouden kokonaistuotosta on noin 38 % (liitetaulukosta 6 laskettuna), ja kun otetaan huomioon vielä naudanliha, nautakarjatalouden osuus nousee 53 %:iin (kuvio 2). Tuki mukaan lukien osuus on jopa hieman suurempi. Niinpä heinän, säilörehun ja laitumen osuus koko peltoalasta on noin kolmannes.

Tuotantorakenne on muuttunut aikojen kuluessa sikäli, että maidon osuus on alentunut, mutta lihan osuus kasvanut (kuvio 2).

Maatalouden erikoistuminen kiihtyi erityisesti 1960 ja 1970-luvuilla. Aikaisemmin lähes kaikilla tiloilla tuotettiin maitoa, mutta viime vuoden kesäkuussa maidonlähettäjätiloja oli vain 66 000 (liitetaulukko 2). Noin puolet tiloista harjoitti pelkästään kasvinviljelyä vuonna 1982.

Kuvio 2. Eri tuotteiden osuus kokonaistuotosta vuosina 1960 ja 1984.

II Tuotanto, hinnat ja maataloustulo

2. Kasvinviljelytuotanto

2.1. Sääolot

Talvi 1985 oli ennätysellisen kylmä ja kevät myöhäinen. Toukokuun lämpötilat olivat jatkuvasti alle normaaliarvojen. Toukutyöt pääsivät käyntiin noin kaksi viikkoa myöhässä. Varsinkin maan pohjoisosissa myöhäinen kevät hidasti kylvöjä.

Kesän tehoisa lämpösumma oli maan etelä- ja keskiosissa 1100-1200 vuorokausiastetta (vrk °C) ja nousi vain Turussa yli 1300 vrk °C. Lämpösumma jäi hieman alle pitkäaikaisen keskiarvon. Edellisenä vuonna se oli Etelä-Suomessa yleisesti yli 1300 vrk °C. Lämpösumma ei kuitenkaan yksin ratkaise kasvukauden edullisuutta vaan sen sekä sateen jakautumisella eri kuukausille on ehkä tärkeämpi merkitys.

Sademäärät vastasivat normaaliarvoja eli olivat Etelä-Suomessa 300-450 mm ja Pohjois-Suomessa 150-300 mm. Maan eteläosissa satoi tasaisesti lähes koko kesän, kun sen sijaan maan pohjoisosissa ja länsirannikolla oli pitkä kuiva kausi kesäkuun lopussa ja heinäkuun alussa. Yleisesti ottaen sääoloja voidaan maatalouden kannalta katsottuna pitää varsin normaalina. Alueellisia eroja esiintyy tietenkin melkoisesti, sillä Suomi on varsin laaja maa ja etelä-pohjois-suunnassa sääolot vaihtelevat paljon.

Korjuutyöt voitiin vastaavasti aloittaa normaalia myöhemmin, mutta suurempia ongelmia ei korjuussa kuitenkaan ollut, vaikka paikoin sademäärät korjuu-

kaudella nousivat melko korkeiksi. Viljan normaalia suurempi kosteuspitoisuus nosti ilmeisesti kuivatuskustannuksia.

2.2. Pinta-alat ja sadot

Rukiin viljelyala jäi viime vuonna vain 31 000 hehtaariin, vaikka tavoitteena onkin noin 60 000 hehtaarin ala, joka varmistaisi omavaraisuuden. Rukiin kylvöala on jäänyt lähes poikeuksetta liian pieneksi, mihin on useitakin syitä. Monena syksynä kylvöt ovat jääneet alle tavoitteen syksyn sateisuuden takia. Kylvöjä ei ole yksinkertaisesti voitu tehdä. Mutta taloudelliset ja viljelytekniset seikat lienevät myös syynä rukiin alan pienuuteen. Vaikka siis syksyn sato onkin hehtaarisadon osalta lähes normaali, on ruista tuotava maahan satovuonna 1985/86 noin 30-40 milj. kg eli kolmannes kulutuksesta.

Syysvehnän viljelyala on myös jäänyt samoista syistä pieneksi kuin rukiin ala. Kevätvehnän viljelyllä omavaraisuustavoite voitaisiin kuitenkin saavuttaa. Tähän ei kuitenkaan ole päästy sitten 1970-luvun puolivälin, jolloin vehnän viljely romahti. Vehnän hehtaarisato oli viime vuonna pitkäaikaisen trendin mukainen, mutta kokonaissato ei riitä koko kotimaiseen kysyntään, joten vehnääkin joudutaan tuomaan jossain määrin satovuoden 1985/86 aikana. Laadullisesti sato oli hyvä.

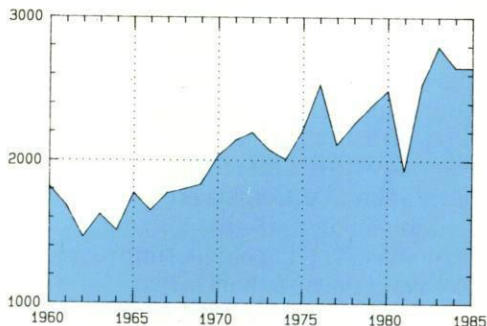
Ohran ja kauran osuus on yli puolet viljelyalasta, joten niiden sato vaikuttaa oleellisesti koko kasvinviljelysatoon ja kotieläintuotannon kautta koko maata-

Taulukko 4. Tärkeimpien viljelykasvien korjatut pinta-alat ja sadot vuosina 1984 ja 1985.

	1984			1985		
	Ala 1000 ha	Sato 100 kg/ha	Sato yht. milj.kg	Ala 1000 ha	Sato 100 kg/ha	Sato yht. milj.kg
Syysvehnä	19.7	25.6	50.4	15.6	31.2	48.6
Kevätvehnä	134.4	31.9	427.9	141.4	30.0	423.5
Ruis	44.1	20.9	92.3	30.9	23.7	71.8
Ohra	562.3	30.5	1715.3	645.7	28.7	1853.8
Kaura	418.6	31.6	1320.9	411.3	29.6	1217.8
Peruna	41.3	180.4	745.1	39.4	179.6	707.8
Sokerijuurikas	31.4	262.2	823.4	31.2	237.0	739.4
Heinä	434.8	39.8	1732.2	397.7	41.6	1654.1
Säilörehu	219.0	208.5	4576.3	222.9	204.2	4552.5
Öljykasvit	62.0	13.8	85.7	57.7	15.5	89.3
Muut kasvit	50.6			43.1		
Yhteensä	2018.1	2647¹	5366.9²	2036.9	2649¹	5323²
Korjaamatta	41.2					
Laidun	170.6			169.8		
Kesanto	62.9			69.7		
Pellonvaraus	40.1			26.4		
Muu maa	106.0			107.6		
Peltoala yht.	2438.8			2410.4		

¹ r.y./ha ilman olkia, ² milj. ry. ilman olkia

loustuotantoon. Ohran sato oli 2870 kg/ha ja kauran sato 2970 kg/ha. Ohran sato oli hieman pitkäaikaisen trendin alapuolella, mutta kauran sato oli normaali. Laadullisesti molempien sato oli hyvä. Näiden kasvien viljelyaloissa tapahtuu pientä heilahtelua vuosittain mm. kylvöolojen mukaan. Kun viime kevät oli myöhäinen, ohraa kylvettiin ehkä enemmän kuin oli suunniteltu, koska sen tuleentuminen on varmempaa kuin kauran. Viljasato oli yhteensä 3616 milj. kg. Rehuviljaa saatiin yhteensä 3072 milj. kg, mikä ylittää arvion mukaan kotimaisen tarpeen noin 550 milj. kilolla. Koska varastot ovat täynnä, tulee rehuviljaa viedä kuluvan satovuoden aikana suurin piirtein sama määrä.

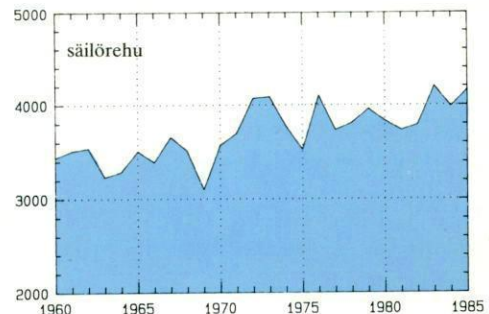
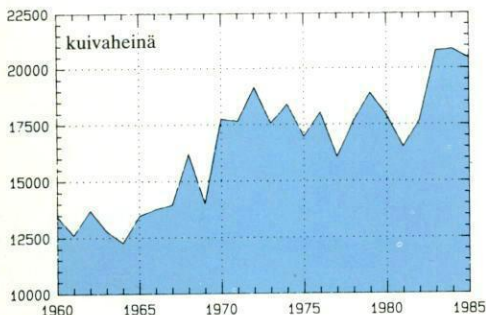
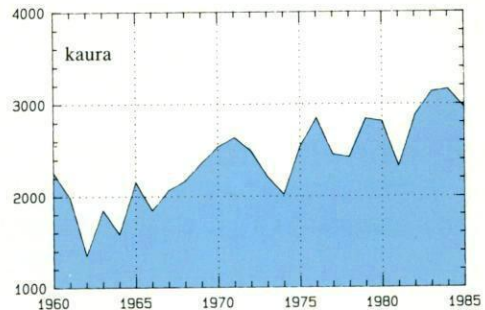
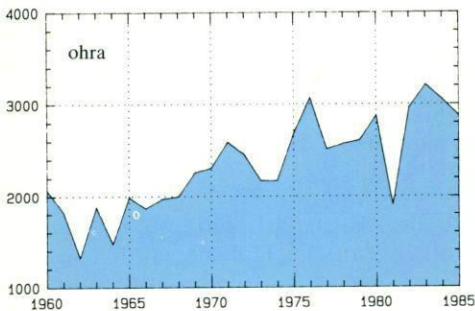
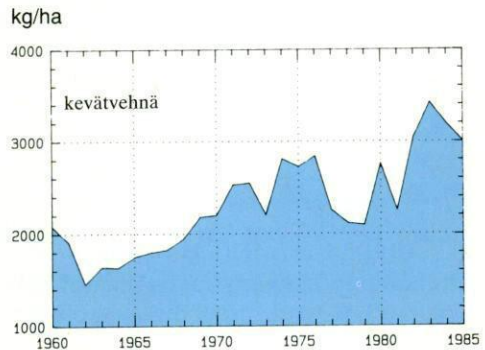
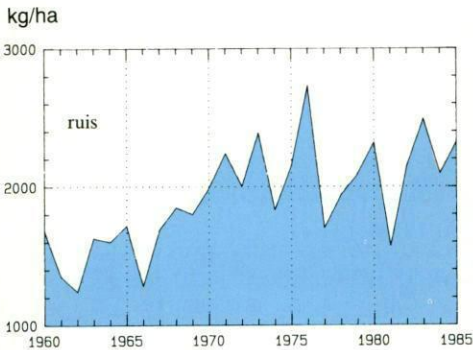
Kuvio 3. Kokonaissato ilman olkia vuosina 1960-1985, ry/ha.

Heinäala aleni huomattavasti edellisvuodesta. Lehmien lukumäärän ja maidontuotannon alentuessa tämä onkin luonnollinen kehitys. Säilörehuala sen sijaan säilyi ennallaan. Rehuvero pakottaa turvautumaan mahdollisimman paljon kotoiseen rehuun nautakarjataloudessa, jolloin tietenkin säilörehun merkitys valkuaisen lähteenä korostuu.

Heinäsaato oli hehtaarisadon osalta normaali, mutta määrällisesti edellisvuotta alempi. Korjuukauden sateisuus alensi

myös sen laatua. Säilörehusta saatiin sen sijaan normaalisaato. Koska lehmien lukumäärä on alentunut, karkeaa rehua on riittävästi.

Perunan kokonaistuotanto oli yhteensä 708 milj. kg. Koska laatukin oli normaali, perunaa riittää hyvin kotimaiseen kulutukseen. Perunan viljelyala näyttää asettuneen noin 40 000 hehtaarin paikkeille, mikä on myös riittävä. Keskimääräinen hehtaarisato on alhainen, mutta se johtuu siitä, että perunaa viljellään

Kuvio 4. Tärkeimpien kasvien hehtaari sadot vuosina 1960-85, kg/ha.

monella viljelmällä ja pienessä määrin. Kaupallista perunaa tuottavilla tiloilla satotaso on selvästi keskiarvoa korkeampi, ehkä noin 25 tn/ha.

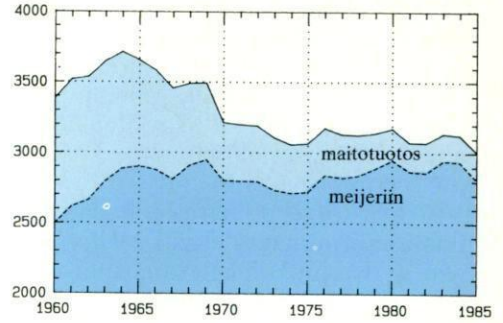
Öljykasvien sato oli hieman yli pitkäaikaisen trendin eli 1550 kg/ha. Kovin suurta hehtaarisadon kasvua ei ole tapahtunut viimeisten kymmenen vuoden aikana, mihin lienee syynä mm. viljelyn lisääntyminen. Öljykasveja voitaisiin viljellä vielä nykyistä enemmän valkuaisrehujen vuoksi, mutta varsinaisen öljyn osalta ollaan jo omavaraisia, mikä vaikeuttaa tuotannon lisäämistä. Kasviöljyjen vienti vaatii vientitukea, minkä takia valtiolta on pysäyttänyt tuotannon lisäämisen.

Koko sato oli rehuyksiköinä mitattuna 5323 milj. ry ja keskimääräinen sato 2649 ry/ha eli sama kuin edellisenä vuonna. Neljänä viime vuonna sato on ollut vähintään pitkäaikaisen trendin mukainen. Se näkyy myös maatalouden tulon muodostuksessa, mikä on ollut hyvä (vrt luku 7). Sääolot ovat ilmeisesti olleet suotuisat maataloudelle. Lannoitteiden käyttö on toisaalta jatkuvasti kasvanut (liitetaulukko 4), mikä osaltaan selittää satotason kasvua.

3. Kotieläintuotanto

Maidontuotanto aleni alustavan arvion mukaan noin 4 % vuonna 1985. Maidon tilakohtainen kiintiöinti tuli voimaan vuoden alussa ja sen voi katsoa osittain

milj. litraa

Kuvio 5. Maidontuotanto ja meijereiden vastaanottama maitomäärä vuosina 1970-85.

vaikuttaneen tuotannon alenemiseen. Maidontuotannon vähentämissopimukset, joita tehtiin vuonna 1984, ovat ehkä kuitenkin eniten vaikuttaneet tuotannon alenemiseen. Lypsylehmiä on kesäkuussa 627 700 eli 5 % vähemmän kuin edellisen vuoden kesäkuussa. Lehmien keskituotos on siis edelleen noussut, ja on nyt keskimäärin 4820 litraa (vrt liitetaulukko 3).

Maidontuotanto ei ole kuitenkaan laskenut riittävästi, vaan meijeriin toimitettu maitomäärä (2805 milj. litraa) ylitti edelleen selvästi tuotantokaton (2730 milj. litraa). Maidontuottajille epäedullisesta tuotantokattojen ylityksestä ei ole siis päästy eroon. Tosin tuotantokatto on

Taulukko 5. Kotieläintuotanto vuosina 1978-85.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985 ^c
Maito, milj.l	3125	3141	3174	3073	3068	3136	3124	2990
Meijerimaito "	2841	2891	2949	2868	2858	2943	2935	2805
Naudanliha, milj.kg	106	110	114	122	117	118	124	126
Sianliha	154	164	169	180	181	177	171	173
Kananmunat	76	76	79	80	82	83	88	87
Siipikarjanliha	12	14	15	17	17	18	20	21
Muu liha	2	2	2	2	2	2	2	2

paljon korkeampi kuin maidon kotimainen kulutus, joka oli rasvan perusteella laskettuna noin 2250 milj. litraa vuonna 1984. — Arvioiden mukaan tuotanto alenee vuonna 1986 noin 100-150 milj. litraa.

Naudanlihantuotanto nousi hieman edellisvuoden tasosta eli se oli 126 milj. kg. Lypsylehmien lisääntyneet teuras-tukset pitivät yllä runsasta tuotantoa. Teuraspainot nousevat edelleenkin, joskin hidastuen. Teuraseläinkanta alenee lypsylehmien vähenemisen takia ja siten tuotannon aleneminen on odotettavissa tulevaisuudessa. Tällöin päästään myös naudanlihan viennistä. — Vuonna 1986 on tuotanto kuitenkin vielä 120-122 milj. kg.

Sianlihantuotanto oli 173 milj. kg vuonna 1985 eli noin 1 % suurempi kuin edellisvuonna. Tuotannonrajoitustoimet ovat tehonneet sianlihantuotantoon jo vuodesta 1982 alkaen, jolloin siihen saakka tapahtunut lähes suoraviivainen kasvu taittui. Sianlihantuotanto ja kulutus ovat nyt varsin hyvin tasapainossa, sillä vieni oli 16 milj. kg. Vientikatko oli 14 milj. kg. — Vuonna 1986 tuotanto tulee ilmeisesti kasvamaan 3-4 milj. kg, mutta koska kulutuskin kasvaa, markkinatilanne ei vaikeudu.

Kananmunantuotanto laski vuonna 1985 runsaan 1 % eli se oli noin 87 milj. kg. Omavaraisuus oli vielä 160 %, vaikka ta-

voitteena onkin vientikatkon (13 milj. kg) mukaan vain 125 %:n omavaraisuus. Kaikki yritykset alentaa tuotantoa ovat olleet tehottomia. Tosin viime vuonna ei otettukaan käyttöön uusia menetelmiä, ja vanhojen keinojen vaikutus heikkenee ajan kuluessa. Vuoden 1986 alussa tuli voimaan kaksihintajärjestelmä, jota selvitetään kappaleessa 9.3. — Tuotannon oletetaan alenevan vuonna 1986 2-4 %.

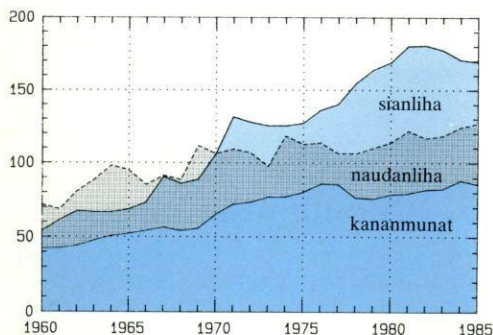
Siipikarjanlihan tuotanto nousi noin 1 milj. kg vuonna 1985. Tuotannon kasvu on ollut varsin tasaista (taulukko 5), mutta määrältään tuotanto on vielä vaatimatonta muihin lihalajeihin verrattuna. Muun lihan (poronliha ja lampaanliha) tuotanto on vielä varsin vähäistä. Lampaan kasvatusta on yritetty elvyttää viime vuosina mutta laihoihin tuloksin. Tuottajahinta (noin 20 mk/kg) on jäänyt paljon tavoitehinnasta (26 mk/kg), mikä voi osaltaan olla syynä huonoon tulokseen.

4. Kulutus

Suomalaisten kuluttamien elintarvikkeiden energiamäärä on pysynyt ennallaan tai laskenut hitaasti jo pitemmän aikaa. Kulutuksessa voi siten tapahtua vain siirtymistä tuotteesta toiseen. Tosin siirtyminen viljatuotteista kotieläintuotteisiin merkitsee huomattavaa jalostusasteen nousua ja siten myös maataloustuotannon kasvua, mutta tätäkään siirtymää ei maassamme enää juuri tapahdu. Kotimaan osalta kulutuksen kokonaismäärää voidaan siis pitää lähes vakiona, mutta ruokavaliossa tapahtuu vielä sisäisiä rakennemuutoksia. Elintason nousu mahdollistaa kalliimpien elintarvikkeiden käytön, joskin hintakin merkitsee aika paljon kuluttajien valinnoissa.

Maataloustuotteiden kulutuksessa on todettavissa muutamia kehityspiirteitä, jotka ovat olleet pysyviä jo monia vuosia. Viljatuotteiden kulutus on lähes vakio. Nestemäisten maitotuotteiden ja voin kulutus alenevat, kun sen sijaan juuston

milj. kg

Kuvio 6. Naudan- ja sianlihan sekä kananmunien tuotanto vuosina 1970-85.

kulutus nousee (taulukko 6). Sianlihan kulutus kasvaa myös jossain määrin, mutta naudanlihan kulutus pysyy melko vakiona (taulukko 7).

Taulukko 6. Maitotuotteiden kulutus henkeä kohti vuosina 1975-85.

	Maitonesteet litraa	Voi kg	Juusto kg
1975	291.8	12.9	6.2
1976	287.5	12.6	6.2
1977	282.3	12.0	6.2
1978	279.1	11.7	6.5
1979	276.0	12.5	6.8
1980	272.6	11.8	7.2
1981	264.0	12.0	7.7
1982	262.1	12.1	8.0
1983	252.1	11.9	8.3
1984	245.7	11.6	8.7
1985 ^c	237	11.3	9.3

Maidon kulutus on laskenut melko tasaisesti vuodesta toiseen. Viime vuonna kulutusmaidon (kevyt- ja kulutusmaidon) kulutus oli arvon mukaan 190 litraa per capita. Kun tähän lisätään piimät, jugurtit, ym. nestemäiset maitotuotteet, muodostui **nestemäisten maitotuotteiden kokonaiskulutukseksi** yhteensä noin 240 litraa henkeä kohti. Vähennystä edellisvuoteen oli 3.5 %. **Voin** kulutus aleni myös hieman eli 2.5 %. Tähän lukuun on sisällytetty myös voimariinin sisältämä voirasva. Voimariinin kulutus oli 1.7 kg/cap. **Margariinin** kulutus aleni myös jonkin verran, joten voi säilytti asemansa siihen nähden.

Juusto on eräs harvoja maataloustuotteita, jonka kulutus on selvässä nousussa. Tämän kehityksen ennustetaan jatkuvan vielä tulevaisuudessakin. Kansainvälisesti ottaen kulutustasomme (9.4 kg/cap) on vielä alhainen. Kulutustottumukset ja ruokavalio säätelevät tietenkin juuston kulutusta.

Lihan kulutus säilyi lähes ennallaan, sillä vaikka **sianlihan** kulutus jatkoikin kasvuaan, **naudanlihan** kulutus aleni

Taulukko 7. Lihan ja kanamunien kulutus vuosina 1975-85, kg/capita.

	Naudan- liha	Sian- liha	Siipi- karjan- munat	Kanan- munat
1975	24.2	26.7	2.4	10.9
1976	23.6	25.9	2.4	10.6
1977	22.7	27.2	2.7	10.7
1978	22.1	27.8	2.8	11.3
1979	23.4	28.9	2.9	11.3
1980	23.3	29.6	3.0	10.9
1981	22.3	29.5	3.5	10.7
1982	21.9	30.3	3.5	10.6
1983	21.2	30.8	3.6	10.6
1984	22.2	31.1	4.0	10.7
1985 ^c	21	31.8	4	11.1

vastaavasti hieman. Tältä osin kulutuksen muutos on jatkanut aikaisempaa kehitystään. Lihan kulutuksen odotetaan kasvavan edelleenkin, mutta kysyntä siirtyy sian- ja siipikarjanlihaan hintasuhteiden takia. Naudanlihan hinta on noussut jo niin korkeaksi, että kulutuksen lisäämiseen ei ole juuri mahdollisuuksia. Siipikarjanlihan kulutus on noussut tasaisesti mutta hitaasti. Tämän kehityksen voi odottaa jatkuvan tulevaisuudessakin.

Kanamunien kulutus nousi noin 4 % viime vuonna. Edellisten vuosien perusteella näytti jo siltä, että kulutus olisi laskemassa jatkuvasti, mutta markkinointikampanjat näyttävät tuottavan tulosta. Tosin kanamunien kulutuksen ei odoteta nousevan nykyisestä 11 kg/capita tulevaisuudessa.

5. Ulkomaankauppa

Maataloustuotteiden kauppataase näyttää tuontivoittoiselta pelkästään markkamäärien perusteella (taulukko 8). Tuonnista on kuitenkin suuri osa kahvia, hedelmiä, tupakkaa, yms. joita me emme tuota omassa maassamme lainkaan. Toi-

saalta vientituotteistamme saatava hinta on hyvin alhainen verrattuna kotimaan hintoihin, joten vientimme arvo kotimaan rahassa on huomattavasti suu-rempi kuin tullitilasto osoittaa. Tosin tuontitavaratkin ovat osittain "väärän" hintaisia vientituen takia.

Maataloustuotteidemme vienti väheni määrällisesti viime vuonna viljanviennin alenemisen takia. Rehuohraa ja -kauraa

viettiin yhteensä 550 milj. kg, kun se vuonna 1984 oli 755 milj. kg. Kotieläintuotteiden vienti sen sijaan pysyi lähes ennallaan. Voin ja juuston vienti väheni, mutta maitojauheen vienti lisääntyi. Sianlihan vienti laski myös tuntuvasti, mutta naudanlihan vienti nousi hieman. Kanamunien vienti laski myös jonkin verran.

Taulukko 8. Maataloustuotteiden vienti ja tuonti vuosina 1975-85, milj. mk.

	Vienti	Tuonti			
		Yht.	Kahvi ja tee	Hedelmät	Juomat ja tupakka
1975	719.8	2472.3	368.5	341.4	184.9
1976	921.4	2332.4	692.3	366.0	155.7
1977	1303.3	2899.9	1012.9	404.1	166.0
1978	1127.3	3107.2	904.4	447.1	226.9
1979	1284.2	3679.9	932.7	533.9	226.7
1980	1669.9	4598.1	1097.1	638.0	255.6
1981	2639.4	4462.2	825.4	688.9	335.1
1982	2151.9	5308.9	990.5	710.6	286.0
1983	2673.4	4888.2	1065.7	752.2	332.7
1984	2994.1	5226.5	1360.5	775.1	342.3
1984 ^b	2525.6	4153.6	1052.9	575.6	293.6
1985 ^b	2429.7	4560.9	1028.0	657.1	301.0

b) tammi-lokakuu

Taulukko 9. Eräiden maataloustuotteiden vienti vuosina 1975-85, milj. kg.

	Voi	Juusto	Maito- jauhe	Sian- liha	Naudan- liha	Kanan- munat	Vilja
1975	11.9	19.9	20.1	2.1	1.6	28.1	
1976	21.2	28.6	22.0	12.1	2.4	34.4	367.5
1977	15.6	32.8	29.1	11.1	0.5	33.8	693.1
1978	14.9	36.1	27.4	22.2	0.8	22.2	148.4
1979	17.4	40.3	28.1	27.2	0.3	21.0	39.8
1980	9.8	40.3	30.1	25.9	0.9	25.8	
1981	14.7	36.8	28.0	40.6	16.0	27.5	
1982	8.8	33.3	22.6	34.4	8.5	30.1	
1983	26.6	32.3	39.1	26.6	16.7	32.2	20.0
1984	20.0	37.0	41.6	20.8	19.2	35.4	755.3
1985 ^c	19	37	41	16	21	33	570

6. Tuloratkaisut

Maataloustuotteiden tuottajahinnoista päätetään kaksi kertaa vuodessa käytävien maataloustuloneuvottelujen yhteydessä. Neuvottelut perustuvat maataloustulolakiin, joka määrittää yleisohjeet hintojen asetannalle. Lain mukaan neuvottelut käydään valtion ja maataloustuottajain järjestöjen kesken.

Neuvotteluissa voidaan katsoa olevan kaksi vaihetta. **Ensimmäisessä vaiheessa** korvataan viljelijöille tuotantopanosten hintojen noususta aiheutunut kustannusten nousu. Sitä varten maatalouden hintaneuvottelukunta laatii maatalouden tuottoa ja kustannuksia koskevan kokonaislaskelman kolmen viimeisen kalenterivuoden määrien keskiarvojen perusteella. Hintoina käytetään edellisen ratkaisun ja tarkasteluhetken hintoja. Kustannusten nousu kompensoidaan lain mukaan kokonaan viljelijöille nostamalla ns. tavoitehintoja ja hintapoliittista tukea niin, että kokonaistuoton lisäys vastaa kustannusten nousua.

Hintaneuvottelukunnan **kokonaislaskelmaan** kuuluvat (eräin poikkeuksin) samat tuotteet ja tuotantopanokset kuin maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen kokonaislaskelmaan (ks. liitetaulukko 5). Määrät ovat kuitenkin kolmen edellisen kalenterivuoden keskiarvoja ja hinnat tammi- ja heinäkuun hintoja (eräin poikkeuksin). Siten hintaneuvottelukunnan laskelman tuotto ja kustannus eivät vastaa minkään vuoden todellisia lukuja, mutta toisaalta ne sopivat hyvin maatalouden keskimääräisen tulokehityksen seurantaan, koska vuosittaiset vaihtelut tasoittuvat tällöin.

Tavoitehinnat asetetaan maidolle, sian-, naudan- ja lampaanlihalle, kananmunille, rukiille, vehnälle, rehuohralle ja rehukauralle. Muiden tuotteiden tuottajahinnat saavat muodostua vapaasti, mutta hintamuutokset otetaan huomioon kokonaislaskelmassa. Tavoitehintojen tulisi toteutua täydellisesti. Kevään ratkaisun yhteydessä tehdäänkin laskelma, josta käy ilmi tavoitehintojen ali-

tus tai ylitys. Alitus hyvitetään tai ylitys vähennetään kokonaan ratkaisun yhteydessä. Seuraavana vuonna tämä korjaus palautetaan (tietenkin vastakkaisena) takaisin hintoihin. Tämä menettely tarkoittaa sitä, että viljelijät saavat pitkällä aikavälillä täsmälleen sovitut hinnat. Jälkikäteen maksettavat jälkilititkin otetaan huomioon hintaratkaisussa, joten sitä kautta viljelijät eivät voi saada lisää hintaa.

Toisessa vaiheessa neuvotellaan maataloustulon korottamisesta. Maataloustulo on korvausta viljelijöiden omalla työpanoksella ja omalle pääomalle (velkojen korot otetaan huomioon kustannuslaskelmassa). Aikaisemmissa laissa oli maataloustulon korottaminen sidottu esim. yleiseen ansiotulon kehitykseen tai maaseudun palkansaajien tulokehitykseen. Nykyisin ei ole olemassa mitään sidonnaisuutta, vaan neuvottelijat voivat itse päättää tulokorotuksesta. Käytännössä on kuitenkin seurattu yleisiä työmarkkinaratkaisuja siten, että maataloutta on käsitelty mm. eräänlaisena matlapalkka-alana ja korotus on tehty samankaltaisena kuin muilla kansantalouden sektoreilla. Korotus on pyritty tekemään työtuntia kohti, minkä jälkeen se on arvioitu koko maatalouden osalle käyttäen apuna maatalouden kokonaistyöpanosta. Koska ratkaisu on aina neuvottelutulos, ei sitä voida kuitenkaan koskaan pukea mihinkään selvään kaavaan.

6.1. Kevään 1985 hintaratkaisu

Kevään hintaratkaisun toteuttamista helpotti suuresti se seikka, että vuonna 1984 tehtiin kaksivuotinen yleinen tuloratkaisu, johon liittyi myös maataloustuloa koskeva sopimus vuodelle 1985. Sen mukaisesti maataloustuloa tuli nostaa 345 milj. mk vuoden 1985 keväällä. Tehdäväksi jäi näin ollen vain kustannuskompensaation laskeminen sekä tuotekohtaisen hintaratkaisun hakeminen.

Taulukko 10. Kevään 1985 hintaratkaisun kustannuslaskelma.

	Syksyn 1984 taso, milj,mk	Kevään 1985 taso, milj.mk	Muutos %
Tuotto			
Tavoitehintatuotteet	15 870.3	15 870.3	0
Muut tuotteet	1 786.6	1 873.7	4.9
Vuokratulot	536.4	593.1	10.6
Jälkitilit	574.7	574.7	0
Tuki yhteensä	2 005.6	1 980.6	-1.2
Yhteensä	20 773.6	20 892.4	0.6
Kustannukset			
Lannoitteet	1 674.4	1 674.4	0
Väkirehut	3 777.8	3 761.6	-0.4
Palkkakustannus	417.2	446.2	7.0
Kone- ja kalustokust.	3 241.1	3 380.6	4.3
Rakennuskustannus	1 268.5	1 314.7	3.6
Velkojen korot	996.7	1 014.2	1.8
Yleismenot	987.8	1 026.3	3.9
Vuokramenot	451.0	477.4	5.9
Muut menot	2 182.7	2 303.2	5.5
Yhteensä	14 997.2	15 398.6	2.7
Maataloustulo	5 776.4	5 493.8	
Muutos perustasosta		282.6	

Maatalouden hintaneuvottelukunnan laskelma (taulukko 10) osoitti, että kustannukset olivat nousseet 401.4 milj. mk. Muiden kuin tavoitehintatuotteiden tuoton nousu oli ollut 118.8 milj. mk. Kun siitä vähennettiin tavoitehintojen ylitys 15.9 milj. mk, jäi kustannuskompensaatiksi 266.7 milj. mk. Kun siihen lisättiin sovittu maataloustulon korotus eli 345 milj. mk, oli tavoitehintoja ja hintapoliittista tukea nostettava yhteensä 611.7 milj. mk eli noin 3 % kokonaistuotosta (taulukko 11). Maatalous pysyi siten hyvin yleisissä inflaation hillintätavoitteissa.

Taulukko 11. Kevään 1985 hintaratkaisun tulokorotus.

	Milj. mk
Kustannusten nousu	401.4
Tuoton nousu	-118.8
Tavoitehintojen alitus v. 1982, palautus	-15.9
Tuotto- ja kustannuslaskelman mukainen korotustarve	266.7
Maataloustulon korotus	345.0
Korotus yhteensä	611.7

Hintaratkaisu toteutettiin seuraavasti:

	milj. mk
tavoitehintoihin	551.0
aluetukeen	19.0
pinta-alalisiin	19.7
viikkovapaakustannuksiin	5.7
vuosiloma ja sijaisapukust.	5.2
vuosiloman yhtenäistämiseen	11.1
yhteensä	611.7

Tämän lisäksi sovittiin, että syksyn korotuksesta käytetään 49.8 milj. mk viljan hintojen korotuksiin. Viljan tavoitehinnathan tulevat voimaan elokuun alussa, mutta niistä on syytä päättää kevään ratkaisun yhteydessä, jotta viljelijöillä olisi tiedossa tuottajahinnat jo keväällä heidän tehdessään kylvöpäätöksiään. Tavoitehintojen korotuksiin oli siis käytettävissä yhteensä 661.5 milj. mk.

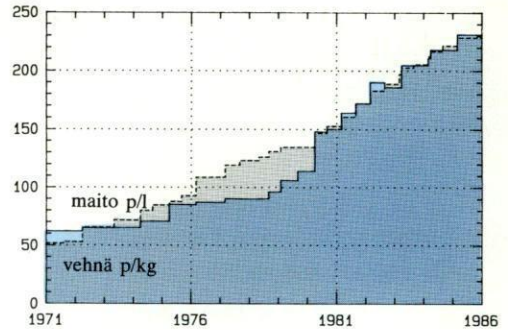
Hintaratkaisun viimeinen tehtävä on jakaa sovittu kokonaisuus eri tavoitehintatuotteille ja hintapoliittiseen tukeen. Hintapoliittisesta tuesta on tulolaisissa ollut omat määräyksensä. Joskus sen on tullut nousta samassa suhteessa kuin tavoitehinnat, joskus puolitoistakertaisesti. Nykyisen lain mukaan pinta-alalisan ja aluetuen on noustava samassa suhteessa kuin tavoitehinnat nousevat.

Taulukko 12. Tavoitehinnat vuosina 1984-85¹.

		1.3.84	1.4.84	1.9.84	1.3.85	Muutos %
Ruis	mk/kg	2.31	2.45	2.45	2.64	7.8
Vehnä	"	2.11	2.18	2.18	2.31	6.0
Rehuohra	"	1.56	1.61	1.61	1.70	5.6
Rehukaura	"	1.46	1.50	1.50	1.58	5.3
Maito	p/l	2.127	2.167	2.216	2.286 ²	3.2
Naudanliha	mk/kg	23.01	23.31	23.91	24.67	3.2
Sianliha	"	14.68	14.98	15.38	16.05	4.6
Kananmunat	"	9.90	10.05	10.20	10.50	2.9
Lampaanliha	"	25.30	25.60	26.15	26.15	0.0

¹ Katso myös liitetaulukko 5. ²Maidon lisähintaa alennettiin 1.9.1985 1.5 p/l, jolloin tavoitehintaa nostettiin vastaavasti 1.5 p/l.

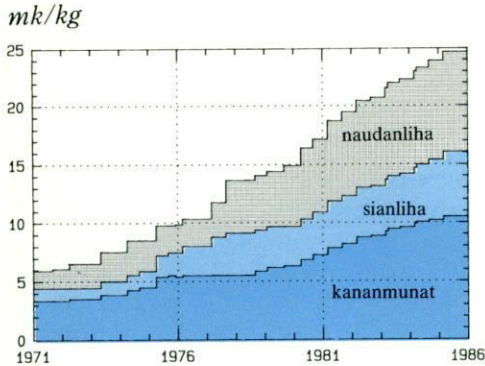
p/l, p/kg

Kuvio 7. Maidon ja vehnän tavoitehinnat vuosina 1970-85.

Nousu olikin viime ratkaisussa 38.7 milj. mk eli prosentteina sama kuin tavoitehintojen nousu.

Tavoitehintojen korottamisesta laki määrittää, että niitä on nostettava "ottaen huomioon markkinatilanne ja eri tuotteiden tuotantokustannusten kehitys". Sitä varten maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos on tehnyt selvityksiä kustannuskehityksestä tuotteittain. Varsinkin hitaan inflaation vallitessa eri tuotteiden väliset erot kustannuskehityksessä ovat olleet pienet, mutta niitä on olemassa ja ne on syytä tietenkin ottaa

Kuvio 8. Naudan- ja sianlihan sekä kananmunien tavoitehinnat vuosina 1970-85.

huomioon tarkassa hintaohjauksessa. Nähän vaikuttavat tietenkin eri tuotantosuuntien väliseen tulokehitykseen. Mutta lain mukaan hintakorotukset voidaan tehdä myös ylituotantotilanne huomioon ottaen, eli siis hintaratkaisu voi palvella myös tuotannonohjausta. Tästä periaatteesta syntyy tietenkin erimielisyyksiä jopa maatalouden sisällä eri tuottajapiirien ajaessa omia etujaan, mutta myös julkinen valta ja MTK ovat olleet eri linjoilla tässä asiassa. MTK on nimittäin julkisesti valittanut sitä, että hintaratkaisua käytetään tuotannon ohjauksessa.

Tavoitehintoja voitiin nostaa keskimäärin 3.5 % (ks. taulukko 12). Suurin korotus tuli viljalle (rukiille 7.8 %). Kananmunien tavoitehintaa nostettiin vajaa 3 % ja lampaanlihan tavoitehintaa ei nostettu lainkaan.

6.2. Syksyn hintaratkaisu

Syksyllä ei nostettu tavoitehintoja lainkaan, mikä johtui siitä, että tavoitehintojen korotustarve jäi alle 1 %:n, mikä on hintalain mukaan rajana korotukselle. Yleinen hintojen nousu on hidastunut. Maatalouden tuotantopainosten hinnat

olivat laskelman mukaan nousset puolessa vuodessa eli tammikuusta 1985 heinäkuuhun 1985 1.2 %. Kun eräät alenuttavat tekijät kuten mm. jälkitilien nousu oli olettava huomioon, laskelma osoitti tavoitehintojen korotustarpeeksi 155.0 milj. mk, mikä on tavoitehintatuotteiden tuotosta 0.9 %. Näin siis korotusta ei tullut toteuttaa. Kevään 1986 ratkaisussa otetaan kuitenkin kyseinen kustannusten nousu huomioon.

6.3. Tuottajahinnat

Tavoitehinnat (ks. liite 7) eivät anna täysin tarkkaa kuvaa siitä, miten paljon viljelijät saavat tuotteistaan kaikkine lisineen. Esim. maidon lisähinta oli vuonna 1984 keskimäärin 20 p/litra ja muu hintatuki yhteensä 8 p/l. Näin ollen maidosta maksettiin keskimäärin 2.60 mk/l. Vuoden 1985 osalta ei ole vielä tarkkoja lukuja tiedossa. Taulukossa 13 on esitetty tärkeimpien tuotteiden tuottajahintojen kehitys vuosina 1975-1985. Näistä hinnoista on vähennetty vientikustannusmaksut.

Taulukko 13. Tärkeimpien maataloustuotteiden maksetut tuottajahinnat kaikkine lisineen ja vientikustannusmaksut vähennettyinä vuosina 1975-1985, mk/kg.

Vuosi	Maito p/l	Naudanliha mk/kg	Sianliha mk/kg	Kananmunat mk/kg
1975	115.0	11.15	7.60	5.25
1976	137.1	11.50	7.90	5.53
1977	144.8	14.27	8.75	5.40
1978	155.3	14.66	9.07	5.78
1979	167.8	15.54	9.42	6.42
1980	184.5	17.69	10.13	7.34
1981	202.4	19.59	11.42	8.48
1982	228.5	22.22	12.68	9.33
1983	247.0	24.01	13.68	9.99
1984	259.8	25.84	14.98	10.30
1985 ^e	274.5	27.50	16.12	10.94

7. Tulokehitys maataloudessa

7.1. Tuloerot

Viljelijäin tuloja voidaan seurata kansantulotilaston ja verotustilaston perusteella. Edellinen antaa kuvan koko maatalouden tulokehityksestä ja kun se jaetaan työpanoksella, saadaan selville myös viljelijän tuntipalkka, tosin monin varauksin. Verotustilastoista saadaan nykyisin tilakohtaisia tietoja, joista edelleen voidaan laskea joko vuosiansioita tai tuntipalkkoja. Kovin yksinkertaista laskeminen ei ole, sillä työpanostilastot ovat puutteellisia. Tuotantosunnittaisia tilastoja tehdään myös, mutta harvoin tila tuottaa vain yhtä tuotetta, jolloin esim. työn jakaminen eri tuotteille on vaikeaa.

Taulukko 14. Verotuksen mukaiset viljelijäperheen tulot eri lähteistä yli 2 ha:n tiloilla vuonna 1982.

	Tulot mk/tila	%
Maatalous	32 404	56.3
Metsätalous	7 550	13.1
Palkkatulot	14 422	25.0
Muut	3 233	5.6
Yhteensä	57 609	100.0

Lähde: Anon 1985.

Viime vuonna valmistui perusteellinen selvitys maatalouden tulotasosta (Anon 1985). Se tehtiin maatilatalouden yritys- ja tulotilaston perusteella. Se perustuu puolestaan viljelijöiden verotustietoihin. Kun otettiin huomioon kaikki maatilat, voitiin todeta, että viljelijäperheet saivat vuonna 1982 tuloistaan runsaat puolet maataloudesta (taulukko 14), neljänneksen palkkoina ja noin 13 % metsätaloudesta. Tässä laskelmassa oli mukana 145 000 tilaa.

Kaikkien tilojen antamat tulot eivät sovellu varsinaisiin tulovertailuihin. Sen tähden tutkimuksessa pyrittiin selvittämään ennen muuta viljelijäperheelle **täystyöllisyyden** antavien tilojen tulo-taso. Täystyölliseksi viljelijäksi luokiteltiin sellainen viljelijä, jonka työpanos maatalouteen oli vähintään 1 miestyövuosi (1860 tuntia). Selvityksen mukaan 5-100 ha:n tilaryhmässä (yht. noin 86 000 tilaa, tilakoko noin 15 ha) maatalouden työpanos on noin 1.8 miestyövuotta, jolloin siis viljelijä ja hänen puolisonsa ovat täystyöllistettyjä. Henkeä kohti laskettu maataloustulo oli näillä tiloilla vuonna 1982 keskimäärin 19 900 mk. Vertailukohteena olleen teollisuustyöntekijän vuosiansio oli ko. vuonna 49 800 mk.

Toisena luokitteluperusteena käytettiin maatilatalouden osuutta kaikista tuloista. Päätoimiseksi viljelijäksi katsottiin henkilö, joka saa vähintään 75 % tuloistaan maatilataloudesta. Tällaisia tiloja oli vuonna 1982 noin 67 000 (keskikoko runsaat 16 ha). Näillä tiloilla oli maataloudesta saatu tulo 26 100 mk henkeä kohti.

Maataloudesta saatu tulo viljelijää kohti oli vuonna 1982 lähes kaikissa vertailuluokissa pienempi kuin teollisuustyöntekijän palkka. Vasta suurilla tiloilla (yli 50 ha) päästiin samalle tasolle teollisuuden kanssa. — Vuoden 1982 jälkeen maatalouden tulot ovat kasvanee nopeasti joten tällä hetkellä tuloerot ovat ilmeisesti pienemmät kuin vuonna 1982.

7.2. Tulot vuonna 1985

Viljelijöiden tulokehityksestä vuonna 1985 on vaikea tehdä vielä mitään kovin luotettavaa tilastoa. Kaikki tarvittavat määrät ja hintatiedot ovat vielä ennakkotietoja, ja kun niiden avulla tehdään tuottoa ja kustannuksia koskeva laskelma, virheet voivat kerääntyä varsinkin maataloustuloa koskevaan osaan laskelmasa. Onhan maataloustulo juuri kokonaistuoton ja kustannusten erotus, jossa joko kustannusten tai tuoton laskentavirhe

on suhteellisesti suurempi kuin näissä kahdessa komponentissa erikseen. Seuraavassa on kuitenkin annettu ennakoarvio maataloustulon kehityksestä tutkimuslaitoksen tekemän kokonaislaskeelman mukaan.

Ennakoarvion mukaan maataloustulo nousi runsaat 5 % vuonna 1985. Myönteinen tulokehitys jatkui siis edelleenkin, joskin hidastuen edellisiin vuosiin verrattuna. Sekä tuoton että kustannusten

nousu oli noin 5 %. Viljan kaupan tulo oli vähäisempää kuin vuonna 1984, mikä takia peltokasvien tuotto oli alustavan arvion mukaan sama kuin edellisenä vuonna. Kotieläintuoton nousu oli sen sijaan noin 800 milj. mk.

Yksittäisistä kustannuseristä voi todeta, että rehukustannus aleni runsaan prosentin edellisvuodessta. Väkilannoittekustannus sen sijaan nousi noin 11 % lannoiteveron nousun takia.

Taulukko 15. Maataloustulon kehitys vuosina 1975-85, milj. mk ja indeksinä.

	Kokonais- tuotto	Kokonais- kustannus	Maatalous- tulo	Indeksi
1975	8 099.4	4 978.0	3 121.4	100.0
1976	9 727.1	5 763.8	3 508.3	112.4
1977	9 977.2	6 234.7	3 742.5	119.9
1978	10 246.2	7 199.0	3 047.2	97.6
1979	11 147.4	8 166.6	2 980.8	95.5
1980	13 176.1	9 736.5	3 439.6	110.2
1981	14 760.4	11 271.8	3 488.6	111.8
1982	17 594.1	13 141.7	4 452.4	142.6
1983	19 911.5	13 801.6	6 109.9	195.7
1984	21 022.3	14 258.5	6 763.9	216.7
1985 ^e	22 086	14 995	7 091	227

III

MAATALOUSPOLITIikkaA

8. Yleistä

Maatalouspolitiikka ei noussut viime vuonna niin kiihkeäksi poliittiseksi keskustelun kohteeksi kuin on käynyt joskus aikaisemmin. "Matala profiili" tai konsensus-henki vallitsee niin maatalouspolitiikassa kuin yleensä koko yhteiskunnassa. Toki silloin tällöin viriteltiin keskustelua maataloudesta, mm. maatalouden tuki oli esillä julkisuudessa hyvinkin voimakkaasti, mutta mitään erityistä poliittista väittelyä ei syntynyt. Syynä oli osittain se, että tuloratkaisu ei tarjonnut riidan siemeniä, eikä mistään muustakaan tärkeästä asiasta (esim. lainsäädännöstä) tarvinnut päättää vuoden aikana.

Maataloustuotteiden vienti on edelleen kasvanut. Kotieläintuotteet ovat Suomen perinteisiä vientiartikkeleita, mutta nyt on viljan viennistä syntymässä ongelma. Viljaahan on yleensä tuotu. Sato on kuitenkin useana vuonna ollut varsin hyvä ja niin rehuviljaa on ollut yli oman tarpeen. Ylituotanto voitaisiin tietenkin jaloistaa edelleen kotieläintuotteiksi, mutta valtionalouden ja kansantaloudenkin kannalta on kuitenkin edullisempaa viedä ylituotanto viljana kuin kotieläintuotteina (PTT 1985).

Maataloustuotteiden vienti vaati vuonna 1985 enemmän vientitukea kuin edellisenä vuonna, koska kotimaan hinnat nousivat ja vientihinnat laskivat. Muitakin ongelmia löytyy ulkomaankaupasta. Maatalouspolitiikan ammattilaisia (virkamiehiä, viljelijöiden edustajia ym.) huolestuttaa ulkoisten painostuste-

kijöiden lisääntyminen. Maataloustuotannon, ennen muuta viennin tuki on joutunut yhä suuremman huomion kohteeksi kansainvälisissä järjestöissä. Suuret vientimaat ja kehitysmaat ovat vaatimassa nykyistä vapaampaa maataloustuotteiden kauppaa. Suomen ja monen muun maan suojattu ja korkean kustannustason maatalous on tällöin vaarassa jäädä tehokkaiden maiden jalkoihin.

Vaikka päätöksiä ei vielä olekaan tehty kaupan vapauttamisesta, vaikuttaa siltä, että jonkin asteista liberalisoitumista voi tapahtua, mikä tuskin on Suomen maataloustuottajien etujen mukaista. Maamme maataloutta rakennetaan edelleen hyvin pienimuotoisena, eikä se siten lainkaan valmistaudu vastaamaan mahdollisiin uusiin haasteisiin rationalisoimalla tuotantoaan ja alentamalla kustannuksiaan.

Suomen kuten myös esim. EC:n maatalouspolitiikan keskeisin kohta on nostaa viljelijöiden tulotasoa hintapolitiikan avulla pyrkien samalla rajoittamaan tuotantoa monilla eri keinoilla. Tilakohtaiset kiintiöt, joita sovelletaan maidontuotantoon, ovat uusinta muotia tuotantopolitiikassa. Suomessa ne otettiin käyttöön vuoden 1985 alussa, ja siten ne olivat myös esillä julkisuudessa vuoden kuluessa. Kananmunantuotannon rajoittamiseksi päätettiin myös ottaa käyttöön kiintiöntijärjestelmä vuoden 1986 alusta.

Maatalouspolitiikkaa on syytetty päämäärän puutteesta ja tempoilusta, ts. toimenpiteet eivät ole olleet johdonmukaisia tai niitä on muutettu niin nopeasti,

etteivät viljelijät ole voineet sopeutua niihin. Maatalouden investointeja ei voida yleensä käyttää muihin tarkoituksiin, joten ne täytyy myös kuolettaa maataloustuotannon avulla. Maatalouden pitkän aikavälin ohjelman tarpeesta on puhuttu pitkään, ja niinpä viime vuonna asetettiin lopultakin "Maatalous 2000"-komitea. Sen on saatava työnsä valmiiksi vuoden 1986 loppuun mennessä.

Seuraavassa on luotu yleiskatsaus tärkeimpiin maatalouspoliittisiin toimiin vuoden 1985 aikana. Tarkastelu ei pyri täydelliseen luetteloon kaikista toimenpiteistä, sillä se ei olisi mahdollista tämän julkaisun puitteissa. Tekstissä on pyritty tiettyyn jatkuvuuteen aikaisempien vuosikatsausten kanssa siten, että eräitä osa-alueita on käsitelty vuoro vuosin.

9. Tuotannon säätely

Tuotannon säätelystä on muodostunut vaikein maatalouspoliittinen tehtävä. Yli-tuotanto ei ole vähentynyt huolimatta monista rajoitustoimenpiteistä. Vientiä joudutaan subventoimaan entistä enemmän. Sitä paitsi viljelijät joutuvat kustantamaan tuotantokattojen yli menevän viennin, ja tämä kustannus on markkamääräisesti kasvanut jatkuvasti. Näin siis maatalouspolitiikan painopiste on kohdistunut tuotannonrajoittamiseen, jolloin muut maatalouspoliittiset toimet ja ohjelmat tahtovat jäädä taka-alalle tai

niitä ei voida toteuttaa, koska ne sötivät helposti rajoitustoimia vastaan.

Taulukossa 16 on esitetty maatalouden tuotantokatot, jotka tarkkaan ottaen muodostuvat meijerimaidon tuotantokatoista sekä lihan, kananmunien ja viljan vientikatoista. Maidon osalta voidaan siis puhua tuotantokatoista, kun sen sijaan muiden tuotteiden osalta kotimainen kulutus ynnä vientikatto asettavat tuotantokaton, johon saakka viljelijät saavat täyden tuottajahinnan. Maatalouden etu olisi siis, että viljan, lihan ja kananmunien kulutus olisi mahdollisimman suuri. Maidon osalta ei ole näin, vaan valtio hyötyy mahdollisesta kulutuksen kasvusta. Tosiasiassa maidon tuotantokaton määrittely on kuitenkin maataloudelle edullinen, koska maidon kokonaiskulutus alenee koko ajan. Näin siis valtiovallan osuus maidon vientikustannuksista saattaa kasvaa, kun sen sijaan muiden tuotteiden osalta valtion vastuu on täysin määritetty vientikattojen avulla.

Kuten taulukosta 17 käy ilmi, tuotantokatot ovat ylittyneet erityisesti maidon ja kananmunien osalta. Viljaa jouduttiin viemään viime vuonna yhteensä 550 milj. kg, mutta koska vientikatto tuli voimaan vasta vuoden 1986 alussa, maatalous ei joutunut maksamaan viljan vientikustannusmaksua. Valtio on joutunut subventoimaan viljan vientiä paljon enemmän kuin mihin oli aikaisemmin varauduttu. Tämä johtuu tietenkin viime vuosien hyvistä sadoista.

Taulukko 16. Meijerimaidon tuotantokatto (milj. litraa) ja muiden tuotteiden vientikatot (milj. kg) vuosina 1979-87.

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Meijerimaito	2710	2675	2675	2675	2790	2760	2730	2710	2695
Sianliha	14	13	13	13	18	16	14	14	13
Naudanliha					14	12	12	12	12
Kananmunat	15	12	12	12	17	15	13	12	11
Leipävilja	105	100	100	100					
Rehuvilja	210	200	200	200				480	480

Taulukossa 17 on annettu myös arvio maatalouden vientikustannusosuudesta. Se oli siis 452 milj. mk vuonna 1984 ja arvion mukaan 455 milj. mk vuonna 1985. Nämä summat eivät täysin vastaa kerättyjä vientikustannusmaksuja (aikaisemmin puhuttiin markkinoimismaksuista), koska vuoden alussa tai jopa edellisenä vuonna joudutaan päättämään niiden suuruudesta tuotantoennusteiden mukaan. Maatalouden vientikustannusmaksuja joudutaankin muuttamaan vuoden kuluessa, mutta silti niitä voidaan kerätä liikaa tai liian vähän. Ylitys tai alitus otetaan kuitenkin huomioon seuraavana vuonna.

Tuotannon rajoittamiseksi säädettiin vuonna 1983 puitelaki (laki maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainotamisesta), jonka perusteella hallitus voi vuosittain päättää erilaisista toimenpiteistä tuotannon rajoittamiseksi. Käytyt toimenpiteet ovat muotoutuneet vuosien kuluessa, eikä mitään uusia keinoja tullut vuoden 1985 aikana. Lain perusteella tehtiin vuonna 1984

- maataloustuotannon
- kotieläintuotannon
- maidontuotannon ja
- kananmunantuotannon
- vähentämissopimuksia** sekä
- kesannoimissopimuksia.

Vuonna 1985 ei tehty lainkaan uusia sopimuksia varojen puutteen vuoksi. Vain vuonna 1983 solmittuja naudanli-

han tuotantopalkkiosopimuksia (ns. emolehmäpalkkioita) jatkettiin kahdella vuodella.

Sen lisäksi oli edelleen voimassa laki **pellonvarauksesta ja tuotantoyksiköiden perustamisen luvanvaraisuudesta**. Tuotantokattojen ylityksen yhteydessä perittävillä **vientikustannusmaksuilla** sekä **lannoite- ja rehuveroilla** pitäisi olla myös tuotantoa rajoittava vaikutus koko maatalouden osalta.

Seuraavassa on lyhyesti tarkasteltu tärkeimpiä tuotannonrajoitus- ja ohjausjärjestelmiä.

9.1. Tuotannon rajoitus

Maataloustuotannon vähentämiseksi solmittiin vuosina 1983 ja 1984 erityisiä **maataloustuotannon vähentämissopimuksia** iäkkäiden viljelijöiden kanssa. Tällöin viljelijä luopui kaikesta maataloustuotannosta viiden vuoden ajaksi ja hän saa korvausta 20-35 % aikaisemmista tuloista. Näitä sopimuksia on tehty varsin vähän. Lähes samanlaisia ovat vuosina 1977-1982 tehdyt tuotantomuutoslain 4 pykälän sopimukset, joita on huomattavasti enemmän kuin ensin mainittuja sopimuksia. Yhteensä näiden molempien sopimusten perusteella on poistunut peltoa tuotannosta 20 700 ha ja

Taulukko 17. Tuotanto- ja vientikattojen ylitykset sekä maatalouden osuus vientikustannuksista (milj. mk) vuosina 1979-85.

		1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985 ^e
Meijerimaito,	milj.l.	181	274	193	183	153	175	80
Sianliha,	milj.kg	13.3	12.5	26.7	23.1	8.6	4.8	2
Naudanliha,	"	—	—	—	—	2.7	7.2	9.5
Kananmunat,	"	6	13.8	15.5	18.1	15.5	21.5	19
Leipävilja,	"	—	—	—	—	—	—	—
Rehuvilja,	"	—	—	—	—	—	—	—
Vientikust., milj. mk		153	329	229	206	380	452	455

12 700 lehmää, joiden tuotanto olisi vuositasolla noin 60 milj. litraa maitoa.

Kotieläintalouden vähentämispimus on rajoitetumpi kuin yllä mainittu koko tuotantoa koskeva sopimus. Se on ollut käytössä vasta vuodesta 1984 alkaen. Järjestelmään liittymisen ehtona on luopuminen kaikista ylituotantoa aiheuttavista kotieläimistä viideksi vuodeksi. Korvaus on 20-35 % aikaisemmista tuloista. Vuonna 1984 näitä sopimuksia tehtiin 1380 kpl. Vuosina 1980-1982 tehtiin samantapaisia sopimuksia tuotannonmuutoslain 4a pykälän mukaan. Näiden molempien tuotantovaikutus vuositasolla on arvion mukaan 6 milj. kg sianlihaa, 1,5 milj. kg kananmunia ja 134 milj. litraa maitoa.

Maidontuotannon vähentämispimuksen (ns. maitobonus) ehtona on, että tuotantoa vähennetään ainakin 15 % (tai 5 000 litraa) vuodessa. Sopimus tehdään 3 vuodeksi ja korvaus oli 75-90 penniä litralta vuonna 1985. Sopimuksia oli voimassa viime vuoden lopussa 33 600 lehmän ja 160 milj. maitolitrin osalta. Tämän hetkinen maidontuotannon aleneminen onkin ennen muuta vuoden 1984 maitobonusasiota, kun sen sijaan maitokiintiöt eivät ehkä kuitenkaan ole toimineet niin hyvin kuin odotettiin (ks. luku 9.2).

Kananmunantuotannon vähentämispimuksia, jotka tehtiin vuonna 1985, oli voimassa noin 300 000 kanan

osalta. Niiden tuotantovaikutus oli vuositasolla vajaa 5 milj. kg. Sopimukset tehtiin neljäksi vuodeksi ja viljelijän oli lopetettava tuotanto kokonaan. Kotieläintalouden vähentämispimuksien mukaan lukien kananmunantuotannon rajoitustoimien arvioidaan alentavan tuotantoa noin 6 milj. kg vuositasolla.

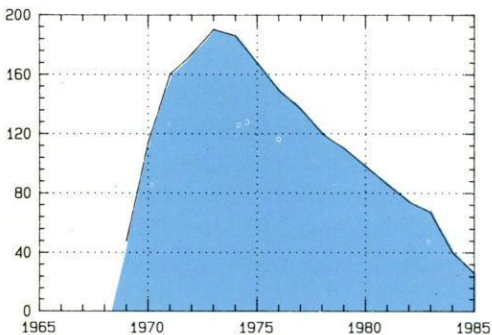
Kananmunantuotantoa on pyritty supistamaan myös rajoittamalla **haudonnot**. Sitä varten on annettu yleismääräyksiä haudottavien kananpoikasten määrästä. Vuoden 1985 haudonnat saivat olla edellisvuoden tasolla, mutta yrityskoko, johon rajoitukset kohdistettiin, aleni hieman. Hautomojen laajentaminen ja perustaminen on ollut viime vuosina kiellettyä.

Kesannointi otettiin jälleen sopimusten piiriin vuonna 1984. Kesannoitavan alan tuli olla vähintään neljäsosan tilan peltoalasta ja sopimus tehtiin kolmeksi vuodeksi. Korvaus oli alueesta riippuen 1000-1200 mk hehtaarilta. Näiden sopimusten piirissä oli vuonna 1985 peltoa noin 25 000 hehtaarin verran. Vertailun vuoksi mainittakoon, että koko kesantotala oli vuoden 1985 kesällä 69 700 ha.

Pellonvarausjärjestelmä ("peltojen paketointi") aloitettiin vuonna 1969. Enimmillään peltoa oli pois tuotannosta 205 000 ha vuonna 1973. Viime vuoden kesäkuussa oli järjestelmän piirissä enää 26 100 ha. Korvaus oli viime vuonna suurimmillaan 380 mk/ha, mitä se on ollut vuodesta 1981 alkaen. Jäljellä olevalla peltoalalla ei oletettavasti ole paljoa tuotantokäyttöä. Viime vuosina on nimittäin muu viljelemätön peltoala lisääntynyt huomattavasti, ja tämä pelto on luultavasti tullut purkautuneista sopimuksista. Järjestelmä päättyy lopullisesti vuonna 1989.

Tuotantoyksiköiden perustamisen luvanvaraisuutta jatkettiin vuonna 1985. Siitä onkin muodostumassa ehkä tehokkain tuotannonrajoituskeino, mikäli sitä vain sovelletaan tiukasti. Yli 200 sikapaikan, yli 1000 kanan kanalan, yli 30 000 linnun broilerikanalan ja yli 60 naudan navetan perustamiseen tarvitaan maatilahallituksen lupa. Paikallis-

1000 ha

Kuvio 9. Pellonvarausjärjestelmän mukainen peltoala kesäkuun lopussa.

viranomaisen (maatalouspiirin) lupa tarvitaan 25 paikan sikalan, 100 kanan kanalan ja yli 15 000 broilerin kanalan perustamiseen. Luvan myöntämisen edellytyksenä oli lisäksi vuonna 1985, että maatilahallituksen myöntämien lupien eli suurempien yritysten osalta vaadittiin $\frac{3}{4}$ rehuomavaraisuus ja pienempien yritysten osalta $\frac{2}{3}$ rehuomavaraisuus sekä broilerikanaloilta $\frac{2}{5}$ rehuomavaraisuus. Maitokiintiöiden takia maidontuotannossa ei ole näitä rajoituksia, koska ko. laki säätelee erikseen maidontuotantoa.

Lupia myönnettiin vuonna 1985 hyvin rajoitetusti. Sikaloita ja kanaloita voitiin perustaa tai laajentaa vain poikkeustapauksissa ja nautakarjayrityksiäkin vain eräillä alueilla maan pohjois- ja itäosissa. Luvan saamisen ehtona oli omistajan vaihdos, ja tuotanto sai jatkua enintään entisessä laajuudessa.

9.2. Maidon kaksihintajärjestelmä

Maidon kaksihintajärjestelmä tuli voimaan vuoden 1985 alussa. Kullekin tilalle asetettiin kiintiö, jonka suuruus määrytyi vuosien 1981/82 ja 1982/83 mukaan (niistä suurimman mukaan). Kukin vuonna 1984 maitoa tuottanut tila voi kuitenkin tuottaa vapaasti 30 000 litraan saakka vuodessa. Viljelijöillä oli mahdollisuus anoa kiintiön korotusta, mikäli tuotanto oli jostain syystä pieni perusvuosina. Korotushakemuksia tulikin yli 20 000. Mikäli viljelijä ei ollut tyytyväinen paikallisviranomaisten päätökseen, hän voi valittaa siitä edelleen. Maatilahallituksen käsiteltävänä on vielä runsaasti valituksia.

Vuoden lopulla arvioitiin, että noin 6000 tilaa ylitti kiintiönsä, jolloin yli menevältä osalta viljelijä joutui maksamaan kiintiömaksua, jonka suuruus oli 1.60 mk/litra. Vuonna 1986 on kiintiömaksu 2.00 mk/litra.

Toistaiseksi ei voi tehdä vielä kovin loullisia arvioita siitä, missä määrin kiintiöjärjestelmä on vaikuttanut maidon-

tuotannon alenemiseen. Sehän on tietenkin estänyt lisäämästä tuotantoa joillakin tiloilla ja kun toiset ovat ilmeisesti joutuneet vähentämään tuotantoaan, on lopputuloksena ollut tuotannon lasku. Mutta maitobonusjärjestelmä on myös vähentänyt maidontuotantoa, eikä ole selvää kuvaa siitä, mikä on kunkin järjestelmän vaikutus. Kiintiöjärjestelmän tehokkuuden arviointia vaikeuttaa se seikka, että kiintiöiden kokonaismäärä on tällä hetkellä yhteensä noin 3 300 milj. litraa. Osa tästä kiintiöstä jää ilmeisesti käyttämättä.

9.3. Kanamunantuotannon kiintiöinti

Vuoden 1986 alusta tuli voimaan kanamunantuotannon kiintiöinti, johon sisältyy eräänlainen kaksihintajärjestelmä. Kullekin kanamunantuottajalle määrättiin tuotantokiintiö, joksi tuli suurin vuosien 1982, 1983 tai 1984 myyntimäärästä. Erityisistä syistä kiintiölle saattoi saada muutoksen.

Tuotannon säättely perustuu järjestelmässä lisähintaan, jota maksetaan seuraavasti:

Tuotantomäärät	Oulun ja Lapin läänissä mk/kg	Muualla maassa mk/kg
0 — 10 000 kg kaikille tuottajille	2,20	1,95
yli 10 000 kg:n osalta	1,50	1,50

Yli 10 000 kilon kanamunien tuotantomäärien osalta lisähintaa maksetaan enintään 90 prosentille tuottajalle vahvistetusta kiintiöstä.

Jotta lisähinta ei merkitsisi tuottajahinnan nousua, tavoitehintaa alennettiin vuoden 1986 alussa 1,50 mk/kg. Kiintiön ylittävältä osalta voi nyt saada vain tä-

män alennetun hinnan. Mikäli kiintiö on alle 10 000 kg, kananmunan tuottaja saa täyden lisähinnan koko kiintiön osalta. Jos sen sijaan kiintiö on yli 10 000 kg, lisähintaa saa vain 90 %:iin saakka yli 10 000 kg ylimenevältä osalta ja sen jälkeen vain alennetun tavoitehinnan. Hintaporrastuksen katsotaan olevan niin suuren, ettei viljelijöiden kannata ylittää tuotantokiintiötään. Tuotannon arvioidaan alenevan vuonna 1986 noin 2-4 %.

9.4. Vientikustannusmaksut

Maatalouden osuus ylituotannon vientikustannuksista (-subventioista) arvioitiin olleen viime vuonna 455 milj. mk. Kun edelliseltä vuodelta siirtyi rästää 84.5 milj. mk, oli koko kannettava määrä 539.5 milj. mk. Vientikustannusmaksuja arvioitiin kertyneen vuonna 1985 yhteensä noin 560 milj. mk. Vuonna 1986 vientikustannusmaksut ovat alustavan arvion mukaan noin 670 milj. mk.

Vientikustannusmaksuja kannettiin vuonna 1985 maidon osalta 5.5 p/l tammikuusta heinäkuuhun, 2.5 p/l elokuusta lokakuuhun sekä sen jälkeen ja edelleen vuonna 1986 5.5 p/l. Sianlihan vientikustannusmaksu on ollut vuoden 1985 alusta 5 p/kg. Lannoitevero oli vuonna 1985 tammikuusta kesäkuuhun 12 p/kg, heinäkuusta elokuuhun 20 p/kg ja sen jälkeen 23 p/kg. Rehuseoksilla oli vuonna 1985 varsin korkea valmistevero. Tammikuusta elokuuhun se oli kananrehuseoksilla 26 p/kg ja muilla rehuseoksilla 16 p/kg. Syyskuun alusta nämä verot nousivat 3 p/kg.

Vuoden 1986 alusta tuli voimaan valkuaisrehuvero. Sen mukaan kannetaan veroa 1.50 mk/kg raakavalkuaisesta, ei kuitenkaan viljan valkuaisesta. Kunkin rehun lopullinen vero määräytyy valkuaisasisällön mukaan. Tähän menettelyyn päädyttiin sen tähden, että valkuaisen hinta oli suhteellisen edullinen muihin rehun komponentteihin verrattuna ja johti siten ilmeisesti liialliseen valkuaisen käyttöön.

9.5. Tuotannon tukeminen

Tuotantopolitiikka koskee maassamme pääasiassa tuotannonrajoittamista. On olemassa kuitenkin eräitä toimia, jotka tähtäävät tuotannon lisäämiseen. Tärkein niistä on naudanlihan tuotantotuki, jonka avulla pyritään nostamaan teuraspainoja. Tämä katsottiin tarpeelliseksi 1970-luvun alkupuolella, jotta kotimaista naudanlihaa olisi riittävästi. Maidontuotannon alentuessa vähenevät myös teuraseläimet, joten odotettavissa on, että naudanlihantuotanto tulee myös lopulta alenemaan. Ainoastaan teuraspainoja nostamalla voidaan tuotantoa lisätä tai tuotannon alenemista hidastaa. Tällä hetkellä tuotantotuki on ilmeisesti liian korkea, koska ylituotannosta on muodostunut pysyvä ongelma. Väliaikainen tuen alentaminen voisi olla perusteltua. Teuraspainojen nostaminenhan ei ole kovin taloudellistakaan.

Tuotantotuki toteutetaan siten, että naudanlihalle maksetaan lisähintaa teurapainon ylittäessä annetut rajat. Yli 160 kilon teuraille (yli 130 kilon hiehoille) maksetaan lisä hintaa liitetaulukon 7 alaviitteen mukaan. Lampaanlihalle maksetaan myös ylimääräistä tuotantopalkkiota. Tämä tuki toteutetaan maatalouden sisäisenä tulosiirtona eli se otetaan huomioon maataloustuloratkaisuissa.

Varsinaista pihvikarjan pitoa tuetaan maksamalla ns. emolehmpalkkiota. Sen suuruus oli 850 mk/lehmä vuonna 1985. Järjestelmän piirissä oli noin 7200 lehmää vuonna 1985. Uusia sopimuksia ei ole tehty vuosina 1984 ja 1985, mutta vuonna 1983 tehtyjä sopimuksia jatkettiin kahdella vuodella.

Leipäviljan tuotantoa tuettiin erityis-toimin vuosina 1982 ja 1983, mutta siitä luovuttiin vuonna 1984. Jäljellä on enää rehuviljasta ja rukiista maksettava aluetuki maan pohjoisissa osissa. Sen suuruus oli 170 mk/ha vuonna 1985.

10. Maatalouden tuki

10.1. Tuen suuruus

Maatalouden tuki nousi keskustelun kohteeksi vuoden kuluessa. Erään aiheen siihen antoi valtiovarainministeriön laatima selvitys tuen suuruudesta ja kohtaannosta. Julkisuuudessa on liikkunut sen seurauksena hyvinkin monenlaisia lukuja tuen suuruudesta. Jossain yhteydessä on puhuttu 9 mrd:n suuruudesta. Valtiovarainministeriön laskelman mukaan tämä tuki oli 6.4 mrd mk. Kun maataloustulon suuruus on 6-7 mrd. mk, asioita tuntematon lukija ja jopa asiantuntijana itseään pitäväkin joutuu ymmälle tuen suuruutta arvioidessaan. Mistä on oikein kysymys.

Todettakoon aivan aluksi, että kokonaislaskelmissa (liitetaulukko 5) esitettävä maataloustulo sisältää lähes kaiken tulon, mitä viljelijät saavat. Tämä laskelma oli vuonna 1984 lyhyesti esitettynä seuraava:

	milj. mk
Tuotto yhteensä	21 022.3
josta maksettu tuki	2 264.3
Kustannukset yhteensä	14 258.5
Maataloustulo	6 763.9

Tukeen on yllä luettu ns. hintapoliittinen tuki eli pinta-alalisät, aluetuki, maidon ja kananmunien lisähinta, lihan tuotantotuki sekä maataloustuotannon tasapainottamismenot. Kaikki yllä mainittu tuki ei mene aktiiviviljelijöille. Esim. peltonvaraussopimusten korvauksista osa menee ilmeisesti maatalouden ulkopuolelle.

Tuen täsmällinen laskeminen on melko hankala tehtävä, ja sen tähden siitä esiintyy monenlaisia lukuja. Seuraavassa on asiaa tarkasteltu vain valtiovarainministeriön laskelman pohjalta ottamatta kantaa siihen, miten hyvin luvut vastaavat todellisuutta.

Pinta-alalisät, aluetuki sekä maidon ja lihan lisähinta kuuluvat hintaratkaisun piiriin, ja niitä muutetaan aina sen yhteydessä. Niitä käytetään maatalouden sisäisten tuloerojen tasoittamiseen. Osa tavoitehintojen korotuksesta siirretään hintaratkaisun yhteydessä hintapoliittiseen tukeen, joka maksetaan valtion tuloja menoarvion kautta. Ilman tätä tukea tuottajahinnat olisivat vastaavasti korkeammat, mutta viljelijöiden kannalta kokonaistuotto ja myös maataloustulo olisi sama kuin nyt. Näin ollen hintapoliittisesta tuesta muodostuu kuluttajajäsubventio. Maidon lisähinta onkin juuri sitä alkuperäisen ratkaisun mukaisesti. Sehän otettiin käyttöön korkean inflaation aikana 1970-luvun aikana kuluttajahintojen nousun hidastamiseksi.

On siis syytä korostaa, että suurin osa maatalouden tuesta liittyy maatalouden hintajärjestelmään. Hintaneuvotteluissa sovitaan tietystä hintatasosta, jonka toteuttaminen johtaa käytännössä budjettiläisten käyttöön. — Hintapoliittisesta tuesta lisää kappaleessa 10.2.

Tosiasiassa maatalouden tukea ei siis näytä olevan juuri lainkaan. Mistä tulee siis mainittu 6.4 mrd mk? Yllä mainittu luku 2.26 mrd mk on osa siitä. Suurin tekijä on kuitenkin vientituki, joka oli vuonna 1984 yhteensä 3.65 mrd mk (ks. taulukko 18). Tähän lukuun kuuluu myös alkutuotevähenysviennistä (820 milj. mk). Vientituki ei tietenkään ole tulon lisää viljelijöille. He saavat kaikista tuotteistaan täyden hinnan, jonka mukaan yllä oleva tulolaskelmakin on tehty. Jos he saisivat viennin osalta vain maailmanmarkkinahinnan, silloin tulot putoaisivat mainitulla vientituella. Se olisi tietenkin katastrofaalinen maataloudelle, koska tulot putoaisivat yli puolella. Tuotanto olisi tällöin sopeutettava kotimaista kulutusta vastaavaksi.

Maatalouden ylituotanto oli keskimääräisin tuottajahinnoin laskettuna vuonna 1984 noin 4.4 mrd. mk eli 21 % maatalouden kokonaistuotosta. Vientituki oli puolestaan noin 3.65 mrd mk. Vientituki onkin kaikkein ongelmallisin niin valtiotalouden kuin koko kansantalouden

kannalta ja siitä olisi päästävä eroon. Ei ole mitään syytä pitää yllä tuotantoa, josta ei saada juuri mitään korvausta maailmalta. On huomattava, että vientituki ei tule ainoastaan maataloudelle, vaan myös tuotantopanoiteollisuudelle ja jalostussektorille. Eiväthän viljelijät saaneet palkkana (maataloustulona) yli tuotannosta kuin noin 1.46 mrd. mk. Loppuosa vientituesta menee siis muille. Vientikattojen ylittävältä osalta viljelijät ottavat jopa kaiken vastuun kannettavaksi, jolloin siis muut sektorit saavat täyden korvauksen ja maatalous kärsii tappiot.

Maatalouden tukeen luetaan julkisuuksissa myös siirrot maatilatalouden kehittämisrahastoon. Tämäkään tuki ei ole riidatonta tukea. Viljelijät eivät saa tietenkään sitä rahaa ilmaiseksi, vaan lainana, joskin matalakorkoisena. Heidän on kuitenkin maksettava se takaisin joskus. Korkean inflaation aikana nämä lai-

nat olivat lähes ilmaisia, mutta tuskin enää nyt, kun inflaatio on hidastunut.

Elintarviketeollisuuden ohjattiin vuonna 1984 tukea yht. 715.3 milj. mk. Osa siitä meni hintojen alentamiseen ja osa sokerijuurikkaan ja öljykasvien tuotannon tukemiseen. Nämäkin tuet on otettu huomioon kokonaislaskelman hinnoissa, joten viljelijöitä tämä tuki ei hyödytä. Elintarviketeollisuus maksaa puolestaan erilaisia veroja yht. 476.1 milj. mk. Elintarviketeollisuus toimii maailmanmarkkinahinnoin, mistä johtuu, että valtiovaltan on tultava väliin tasoittamaan sitä kustannuseroa, joka johtuu kotimaisen ja ulkomaisen raaka-aineen erilaisista hinnoista.

Maatalouden hintatukena pidetään joskus myös liikevaihtoveron palautusta kaupalle. Elintarvikkeilla ei nykyisin ole juuri lainkaan liikevaihtoveroa. Vähittäiskauppa maksaa tosin sitä niinkuin kaikista muista tuotteista, mutta vero palautetaan takaisin eri teitä kaupalle. Se ei ole todellinen kustannus valtiolle, koska se kerää sen ensin kaupalta. Jos liikevaihtoveroa perittäisiin täysimääräisesti, elintarvikkeiden hinnat olisivat siis huomattavasti nykyistä kalliimmat.

Maatalouden tuki on hyvin monisäikeinen asia, jota voi selittää monella tavalla, jopa harhaanjohtavasti. Kaikkein tärkein tuki on maatalouden suojaaminen ulkomaiselta kilpailulta. Sen suuruutta on vaikea arvioida, mutta se on hyvin merkittävä. Jos maatalouskauppa vapautettaisiin, maataloustuotteiden hinnat alenisivat huomattavasti ja Suomen maatalous romahtaisi kannattamattomana. Samalla menisi meidän omavaraisuutemme, jota pidetään kuitenkin milteinpä tärkeimpänä tekijänä maatalouspolitiikassamme.

Taulukko 18. Valtiovarainministeriön laskelma maatalouden tuesta vuonna 1984.

Maatalouden tukimenot:	milj. mk
vientituki yht	3 650.6
hintatuki	1 966.0
kehittämisrahasto	784.8
tasapainottamistoimet	298.3
elintarviketeollisuus	715.3
muut	63.7
yht.	7 478.7
Tulot:	
markkinoimismaksut yht.	557.4
valmisteverot ym.	476.1
muut	14.4
yht.	1 047.9
Nettotuki yhteensä	6 430.8

Lähde: Maatalouden ja elintarvikkeiden tukia selvittäneen työryhmän muistio, työryhmämuistio 1985: VM 26.

10.2. Hintapoliittinen tuki

Hintapoliittisen tuen tärkeimmät erät ovat alueittain ja tilakoon mukaan maksettava tuki sekä maidon lisähinta. Viimeisimmässä maataloustuloratkaisuisa hintapoliittiseen tukeen varattiin yh-

teensä 2032 milj. mk, josta aluetukea oli 572 milj. mk, pinta-alalisät 580 milj. mk sekä maidon lisähintaa ym. tukea 831 milj. mk.

Viljelmäkoon mukaista tukea (ns. pinta-alalisää) maksetaan koko maassa viljelijöille, joiden tulot jäävät alle minimirajan. Tuki on lisäksi sidottu tilan pintaalaan ja kotieläinten määrään eli ns. jakoyksikköihin (1 hehtaari on yksi jakoyksikkö, samoin 1 lypsylehmä, 1 sika on puoli jakoyksikköä, jne.). Suurimmillaan tuki on 7-8 hehtaarin tiloilla. Pinta-alalisän suuruus oli jakoyksiköltä 588 mk vuonna 1985. Pohjois-Suomessa sitä maksetaan korotettuna aina 50 %:iin saakka.

Aluetukea maksetaan maidon ja lihan tuottajille tuotantoavustuksena tuoteyksikköä kohti. Tätä varten maa on jaettu kaikkiaan 8 alueeseen, joille kullekin on erikseen määrätty maidon ja lihan tuotantoavustus. Aluetuella on huomattava merkitys Pohjois-Suomen viljelijöille, sillä esim. maidon aluetuki on Oulussa 15.0 — 29.0 p/l. Aivan maan pohjoisimmissa osissa maidon aluetuki oli 63 p/l ja sianlihan tuki 75 p/kg ja naudannihan tuki 8.45 mk/kg. Tällä tuella on pystytty tasoittamaan tuloeroja hyvin paljon. Arvioiden mukaan tuotantotuki onkin jopa $\frac{3}{4}$ maataloustulosta maan pohjoisosissa.

Rehun hintaa alennetaan maan pohjoisosissa maksamalla erityistä alennustukea, joka voi olla jopa 45 % ostorehukustannuksista kuitenkin enintään 9 450 mk vuodessa.

Maidon lisähintaa ruvettiin maksamaan vuonna 1974 inflaation hidastamiseksi. Aluksi se oli tasasuuruinen, mutta myöhemmin sitä on porrastettu maitomäärän mukaan (ks. liitetaulukko 7), joten siitä on tullut maatalouden sisäinen tulonjakoväline.

10.3. Hintapoliittisen tuen uudistaminen

Alueittain ja tilakoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki on jo noin 9 % maataloustuotannon kokonaisarvosta.

Sitä maksetaan myös hyvin monella tavalla, joten se on muodostunut hallinnollisestikin vaikeaksi. Sen takia asetettiin vuonna 1983 erityinen toimikunta selvittämään, miten tätä tukea voitaisiin yksinkertaistaa. Se jätti mietintönsä kesäkuussa 1985. Toimikunta ehdotti monia uudistuksia tuen jakoperusteisiin. Tarkoituksena oli ennen muuta saada tuki yksinkertaisemmaksi. Niinpä toimikunta ehdottikin, että tukea olisi tulevaisuudessa kolmea lajia: tulontasaustuet, tuotantomääriin perustuvat tuet ja aluetuet.

Muutokset voidaan tietenkin tehdä vain hitaasti, koska tuen kohtaanto voisi muuttua oleellisestikin. Jakoperusteita ehdotetaan muutettaviksi maataloustuloneuvottelujen yhteydessä. Joitakin uudistuksia voitaisiin kuitenkin tehdä nopeastikin. Mm. toimikunta ehdotti, että jakoyksiköitä voisi saada myös työvaltaisista tuotantosunnista, kuten esim. puutarha- ja vihannesviljelystä.

11. Investointituki

Valtio tukee maatalouden investointeja antamalla **halpakorkoisia lainoja** ja suoranaisia **avustuksia** maatilatalouden kehittämisrahaston kautta. Näitä on myönnetty maatalouden rakenteen parantamiseksi ennen muuta kehitysalueille.

Kehittämisrahastoon siirrettiin vuoden 1985 budjetissa yhteensä 480 milj. mk. Korkotuloja ja lainojen lyhennyksiä oli lisäksi käytettävissä yhteensä 535 milj. mk, joten lainoitukseen oli käytettävissä yhteensä 1015 milj. mk. Tästä käytettiin lainoihin 800 milj. mk, avustuksiin 90 milj. mk ja loput maankäyttötoimintaan. Sen lisäksi budjetissa oli varattu 125 milj. mk käytettäväksi **korkotukeen**, minkä avulla voitiin alentaa yksityisiltä pankkilaitoksilta saatujen lainojen korkoja samalle tasolle kehittämisrahaston korkotason kanssa. Näitä korkotukilainoja myönnettiin arvion mukaan noin 600 milj. mk. Kehittämisrahaston lainat ovat menneet pääasiassa

kehitysalueille, joten maan eteläosissa on jouduttu turvautumaan korkotukilainoihin tai tavallisiin korkeakorkoisiin lainoihin.

Investointitukijärjestelmään kuuluvat myös ns. **starttirahat**. Nuoret (alle 35-vuotiaat) viljelijät voivat saada valtion apua ryhtyessään viljelemään hankkimaansa maatilaa. Avustuksen määrä on ollut enintään 50 000 mk ja sitä on voinut käyttää mm. koneiden ja laitteiden tai esim. lannoitteiden ostoon. Tämän avustuksen avulla pyritään vähentämään nuorten viljelijöiden velkaantumista, joka voi helposti johtaa taloudellisiin vaikeuksiin juuri uuden tilan perustamisen alkuaikoina. Starttirahoja oli käytettävissä yhteensä 110.5 milj. mk. Arvion mukaan 2300 viljelijää sai tätä avustusta vuonna 1985.

Vuonna 1983 tuli voimaan laki maatalouden **investointivarauksesta**. Sen perusteella viljelijä voi tehdä investointivarauksen, joka on 20 % maatalouden puhtaan tulon määrästä, kuitenkin enintään 20 000 mk. Tämä määrä vähennetään verotuksessa, mutta otetaan huomioon myöhemmin poistoja tehtäessä. Viljelijän on lisäksi sijoitettava puolet varauksesta rahalaitokseen. Tämän järjestelmän tarkoituksena on parantaa investointien ajoittamista.

12. Sosiaalipolitiikkaa

Viljelijöiden sosiaaliturvaa on parannettu jossain määrin viime vuosina, joskin vielä on varmaankin tehtävää. Tärkeimpiä asioita ovat tietenkin eläketurva, sairaus- ja tapaturmakorvaukset, vuosiloma, viikkovapaa.

Maatalousyrittäjien **työeläke** MYEL on lakisääteinen ja se on verrattavissa muiden sektoreiden eläkkeisiin. Viljelijä maksaa eläkemaksua tulojensa perusteella, mutta valtio maksaa myös osan eläkekuluista. Viljelijä saa vanhuuseläkkeen täytettyään 65 vuotta ja eläkkeen suuruus määräytyy maksujen perusteella. MYELin puitteissa hänellä on myös

mahdollisuus saada sairaseläkettä.

Kotieläintaloutta harjoittavat viljelijät voivat saada vuosilomaa 15 päivää. Kunta palkkaa täksi ajaksi lomittajan. Järjestelmästä aiheutuvat kustannukset maksaa pääasiassa valtio, mutta maatalous osallistuu kustannusten kattamiseen siten, että maataloustuloa alennetaan maataloustuloratkaisujen yhteydessä.

Sairauden tai muun syyn aiheuttaman työkyvyttömyyden ajaksi viljelijä voi saada kunnan palkkaamaa **sijaisapua**. Valtio maksaa pääosan näistä kustannuksista, mutta maataloudelta peritään niistä osa siten, että maataloustuloa alennetaan hintaratkaisun yhteydessä. Myös viljelijöiltä peritään osa näistä kustannuksista, mutta ne otetaan huomioon maataloustuloratkaisussa kustannuseränä, jonka suuruus oli 6.2 milj. mk viime ratkaisussa.

Vuonna 1982 tuli voimaan maatalousyrittäjien **tapaturmavakuutuslaki**. Sen perusteella viljelijät saavat korvauksen työvahingon aiheuttamista kustannuksista. Viljelijät maksavat puolet (22.5 milj. mk viime vuoden hintaratkaisun mukaan) lisäturvan kokonaismäärästä. Tämä maksu otetaan kuitenkin huomioon maatalouden kustannuksena hintaratkaisussa, joten viljelijät saavat vastaavan kompensaation hinnoissa.

IV Yhteenveto ja loppupäätelmiä

Maatalous sai hyvän sadon viime kesänä. Eri kasvien hehtaarisadot olivat pitkäaikaisen trendin mukaisia, osittain hieman yli, osittain hieman alle. Ohran ja kauran hehtaarisadot olivat hieman edellisvuotta pienempiä mutta heinän hehtaarisato puolestaan suurempi. Keskimääräinen hehtaarisato oli sama kuin edellisvuonna mutta kokonaissato hieman pienempi.

Kotieläintuotanto aleni hieman viime vuonna tuotannonrajoitustoimien takia. Maidontuotannon tilakohtainen kiintiöinti tuli voimaan vuoden 1985 alussa. Vaikka itse järjestelmä on ehkä liian väljä — onhan kiintiöiden summa 3300 milj. litraa — se estää kuitenkin useimpia tiloja lisäämästä tuotantoaan. Kiintiöinti yhdessä vuonna 1984 tehtyjen tuotannon vähentämissopimusten (maitobonusten) kanssa olivat ilmeisesti syynä siihen, että tuotanto aleni viime vuonna noin 4 %. Meijerimaidon määrä (2805 milj.l.) ylitti kuitenkin tuotantokaton (2730 milj.l.), joka alenee vuonna 1986 vielä 20 milj. litralla. Tuotantoa on siis alennettava vielä edelleenkin.

Naudanlihantuotanto säilyi vielä varsin korkeana ja se jopa nousi hieman (2 %). Siitä ei kuitenkaan tule pysyvää ongelmaa, sillä lypsylehmiä vähenemisen myötä naudanlihantuotanto alenee myös tulevaisuudessa.

Sianlihantuotanto kääntyi lievään nousuun, mutta vientikatkon ylitys oli vain 2 milj. kg. Lähitulevaisuus näyttää myös hyvältä tuotannon ja kulutuksen tasapainon osalta. Kanamunien tuotanto aleni myös hieman, mutta vientimäärä

32 milj. kg ylitti vielä selvästi vientikatkon 13 milj. kg. Vuoden 1986 alussa tuli voimaan kiintiöjärjestelmä myös kanamunantuotannolle. Sen oletetaan alentavan tuotantoa hieman vuonna 1986.

Maatalouden tulot ovat kehittyneet suotuisasti, lähinnä hyvien satojen ansiosta. 1970-luvun lopussa ja 1980-luvun alussa satovaihtelut olivat erittäin suuret ja satotaso varsin alhainen ja maatalous oli vaikeuksissa. Tilat joutuivat ostamaan rehuja normaalia enemmän. Vuonna 1981 teollisia rehuja käytettiin yhteensä noin 1600 milj. kg, mutta vuonna 1985 enää 1000 milj. kg. Tämä muutos näkyy selvästi myös maatalouden kustannusrakenteessa. Vuonna 1981 oli kustannusten osuus kokonaistuotosta 78 %, mutta vuonna 1985 enää 68 %. Niinpä maataloustulo onkin kasvanut varsin nopeasti vuodesta 1981 alkaen. Tosin vuonna 1985 kasvu jäi alustavien arvioiden mukaan 8 %:iin. Syynä oli tietenkin ennen muuta kotieläintuotannon aleneminen.

Maatalouden kehitys on siis ollut sisäisesti katsoen vakaa. Maatalouden asema on myös koko kansantaloudessa hyväksytty. Reaalihinnat on voitu säilyttää ennallaan, mikä on varsin harvinaista muissa teollisissa maissa, jotka painivat ylituotanto-ongelmien kanssa. Ulkoisia paineita tätä suojattua asemaa kohtaan on noussut kansainvälisillä foorumeilla. Suuret vientimaat haluavat vapauttaa maataloustuotteiden ulkomaankaupan, millä olisi eittämättä suuria vaikutuksia maamme maatalouteen ja omavaraisuus-

teemme. Toistaiseksi asiat etenevät hitaasti, mutta maataloutemme on otettava vakavasti nämä näkymät.

Tähän liittyy osittain myös maataloutemme tukea koskeva arvostelu. Tuesta ja sen suuruudesta on paljon väärinkäsityksiä. Maatalouden tueksi luetaan paljon sellaista, joka on itse asiassa kuluttajatukea. Vientituki on oikeastaan ainoa tukimuoto, jonka säilyttämiseen on vähän kunnollisia perusteluja. Ylituotannon sijalle olisi siis keksittävä muuta tuotantotoimintaa, mieluummin tietenkin sellaista, jotka tukisi muita yhteiskuntapoliittisia tavoitteita.

Lähteitä:

- Maataloustilastolliset kuukausikatsaukset.*
Maatilahallitus.
Tilastokatsauksia. Tilastokeskus.
Tilastollinen vuosikirja 1984. Tilastokeskus.
Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tilastot.
Taloudellinen katsaus 1985. Valtiovarainministeriö.
Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen tilastot.
Pellervon Taloudellisen Tutkimuslaitoksen katsaus 3/1985.
Suomen säädöskokoelma.
Anon. 1985. Viljelijäväestön ja palkansaajien tuloeroja selvittävä tutkimus. Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tiedonantoja N:o 116 ja 116a. Helsinki 1985.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maataloustuotteiden tuottajahintaindeksi ja maatalouden tuotantopanos-
ten hintaindeksi alaindeksineen.

	Tuottaja- hinta- indeksi	Tuotantopanosien hintaindeksi			
		Yhteensä	Tarvike- hinta- indeksi	Kone- ja kalustokust. indeksi	Rakennus- kustannus- indeksi
1970	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1971	103.7	107.9	103.6	109.2	109.2
1972	115.0	116.9	107.6	120.2	123.6
1973	129.4	135.6	122.2	133.4	155.5
1974	150.2	167.9	154.6	162.7	201.4
1975	188.2	205.9	188.4	208.3	230.2
1976	213.6	238.4	255.3	231.2	255.4
1977	229.4	273.6	267.3	258.1	281.4
1978	242.5	285.4	273.8	282.2	294.9
1979	257.2	304.3	282.8	308.7	325.6
1980	288.2	341.7	318.0	341.2	372.1
1981	324.5	394.0	384.9	374.6	400.8
1982	370.0	427.5	423.2	404.0	424.2
1983	394.8	464.2	461.3	445.7	454.3
1984	420.7	502.5	504.1	474.4	479.8
1985 ^e	449	528	531	496	500

Liitetaulukko 2. Eräitä lukuja maatalouden rakenteesta.

	Tilojen ¹ määrä 1000 kpl	Tilojen ¹ keski- koko, ha	Maidonlähet- täjien luku- määrä 1000 kpl	Maatalouden työvoima 1000 henk.	% koko työvoimasta
	1970			190	404
1971			175	374	17.6
1972	274.4	9.31	163	339	16.0
1973	265.9	9.54	151	304	14.0
1974	258.2	9.79	140	303	13.6
1975	248.7	10.05	128	277	12.5
1976	242.7	10.26	119	244	11.3
1977	237.7	10.43	112	223	10.6
1978	232.8	10.60	104	208	10.0
1979	229.3	10.78	98	200	9.4
1980	224.7	10.96	91	200	9.1
1981	218.9	11.16	85	200	8.9
1982	212.6	11.42	78	206	9.0
1983	208.2	11.63	74	246 ²	10.3 ²
1984			70	242	10.0
1985 ^e			65		

¹ yli 1 pelto ha.

² Tiedonkeruumenetelmä uudistettu v. 1983, tiedot ei ole vertailukelpoisia aikaisempiin.

Liitetaulukko 3. Eläinten lukumäärä kesäkuun laskennan mukaan sekä lehmien keskituotos.

	Lehmiä 1000 kpl	Keskituotos l/lehmä	Sikoja 1000 kpl	Kanoja 1000 kpl
1970	889.1	3677	1002.4	4470.9
1971	849.3	3806	1129.3	5249.0
1972	836.5	3889	1045.7	5963.7
1973	823.6	3839	1139.3	5869.0
1974	818.5	3856	1048.9	5803.2
1975	773.2	3997	1036.1	5943.3
1976	763.1	4200	1053.9	6333.2
1977	751.6	4197	1143.3	6245.1
1978	742.0	4260	1244.7	6046.4
1979	730.1	4336	1288.7	6029.4
1980	719.5	4478	1410.2	6040.7
1981	700.8	4450	1467.1	5200.2
1982	689.2	4493	1475.3	5291.5
1983	663.1	4778	1440.7	5440.4
1984	659.5	4799	1381.8 ¹	6025.3
1985	627.7	4820	1295.2 ¹	5922.4

¹ Lukuun sisältyvät myös meijereiden siat.

Liitetaulukko 4. Lannoitteiden myynti (kg/ha).

	N	P	K
1969-70	58.3	27.2	40.0
1970-71	63.7	29.4	43.5
1971-72	68.5	30.5	46.5
1972-73	69.4	30.8	47.4
1973-74	78.2	33.9	52.0
1974-75	85.8	34.2	53.9
1975-76	79.6	29.5	47.6
1976-77	65.4	25.0	41.1
1977-78	69.1	25.8	43.3
1978-79	76.9	27.8	47.4
1979-80	83.3	28.0	50.2
1980-81	82.4	27.8	49.3
1981-82	78.7	26.8	47.5
1982-83	91.4	29.9	53.8
1983-84	90.7	30.9	55.9
1984-85	88.9	30.8	56.5

Liitetaulukko 5. Maatalouden tuotto käyvin hinnoin, milj.mk.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Kasvinviljelytuotto							
Ruis	63,3	82,4	148,8	121,3	67,2	184,4	220,8
Vehnä	178,4	173,0	310,9	345,8	544,3	901,8	902,9
Ohra	455,2	461,7	572,5	644,1	826,2	1338,5	1347,4
Kaura	177,5	200,6	308,1	350,9	488,2	779,9	746,1
Ruokaperuna	88,2	122,3	216,5	198,8	362,3	205,6	221,8
Teollisuusperuna	73,7	88,5	98,6	102,5	110,6	182,0	211,7
Sokerijuurikas	206,8	199,2	286,3	253,5	349,6	454,0	425,3
Öljykasvit	86,3	94,1	166,7	182,1	264,3	388,0	294,5
Herneet	9,9	10,3	10,3	20,1	33,7	51,5	72,7
Nurmikasvien siemenet	12,5	20,2	26,4	42,5	45,6	43,5	60,7
Yhteensä	1351,8	1452,3	2145,1	2261,6	3092,0	4529,2	4503,9
Puutarhatuotto							
Vihannekset	210,2	205,7	261,8	369,7	373,4	381,4	346,6
Juurekset	40,0	22,6	47,5	36,1	51,3	57,9	40,6
Hedelmät	30,3	42,0	40,3	46,9	30,3	50,6	43,3
Marjat	60,0	66,9	71,0	142,1	173,6	153,0	192,9
Yhteensä	340,5	337,2	420,6	594,8	628,6	642,9	623,4
Kotieläintuotto							
Maito	4773,3	5176,4	5762,5	6119,2	6881,9	7604,3	7955,5
Naudanliha	1548,1	1676,8	2007,8	2380,2	2586,4	2836,8	3204,2
Pikkuvasikanliha	4,1	6,6	2,5	4,1	4,2	2,9	3,0
Sianliha	1400,4	1543,9	1711,0	2057,9	2290,0	2422,3	2552,4
Lampaanliha	15,6	17,1	19,6	23,9	28,4	31,3	34,3
Hevoseliha	11,6	10,0	11,4	12,8	12,5	13,4	14,9
Siipikarjanliha	76,6	93,8	114,3	147,7	156,4	182,1	213,0
Villa	1,6	1,7	1,7	2,1	2,3	1,7	3,5
Kananmunat	440,8	486,0	577,7	674,2	764,2	826,0	908,5
Eläinten vienti	7,7	5,3	5,4	7,4	9,4	10,3	10,7
Yhteensä	8279,8	9017,6	10213,9	11429,5	12735,7	13931,1	14900,0
Tuet							
Vilj.koonmuk.hintapol.	217,4	246,0	283,2	351,3	426,8	500,4	560,4
Lypsylehm.luvun muk.	16,8	36,8	40,5	42,6	48,4	53,7	63,2
Ostoreh.hinnanalkorv.	22,4	25,4	27,4	34,3	44,6	49,4	49,8
Leipäviljan tuot.palk.	—	—	—	—	79,5	16,8	—
Rehuviljan tuot.palk.	—	—	—	—	28,7	30,3	31,7
Naudanlihan tuot.palk.	—	—	3,6	3,0	5,2	6,0	6,1
Käynnistystuki	—	—	—	—	0,0	10,0	57,2
Yhteensä	256,6	308,2	354,7	431,2	633,2	666,6	768,4

Liitetaulukko 5, jatkoa. Maatalouden kustannukset käyvin hinnoin, milj. mk.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Korvaukset							
Satovahinkojen korv.	17,5	11,5	7,9	2,3	426,8	19,1	7,0
Tuotann.muut.sop.(4a)	—	—	2,8	20,5	48,7	66,1	69,4
Kananm.tuot.väh.sop.	—	—	—	11,9	5,0	5,5	15,2
Maidontuot.väh.sop.	—	—	—	8,6	24,1	49,5	88,8
Sikatal.väh.sop.	—	—	—	—	—	1,5	13,2
Kotieläintal.väh.sop.	—	—	—	—	—	—	5,0
Kesannoimissop.	—	20,6	31,1	—	—	—	28,0
Yhteensä	17,5	32,1	41,8	43,3	504,6	141,7	226,6
Tuotto yhteensä	10246,2	11147,4	13176,1	14760,4	17594,1	19911,5	21022,3
Indeksi (1975=100)	126,5	137,6	162,7	182,2	217,2	245,8	259,6
Muutos edell.vuodesta %	+2,7	+8,8	+18,2	+12,0	+19,2	+13,2	+5,6
Väkilannoitteet	975,6	1059,8	1232,3	1333,9	1635,8	1745,9	1744,4
Maatalouskalkki	54,0	50,9	69,8	41,7	72,8	130,7	89,7
Väkirehut	1584,3	1854,4	2416,6	3097,5	3752,4	3419,1	3468,2
Rehunsäilöntäaineet	64,0	76,0	86,5	95,8	93,6	126,9	140,7
Kasvinsuojeluaineet	89,2	116,5	134,4	141,4	140,7	192,5	221,9
Työvälineet ja laitteet	57,8	66,3	77,8	85,2	96,7	112,4	124,1
Kuorittu maito	27,1	20,6	20,7	20,5	24,4	21,3	18,6
Hera	2,3	2,3	2,4	3,0	3,7	4,6	6,3
Poltto- ja voiteluaineet	365,8	480,1	609,8	701,9	866,9	833,6	885,2
Sähkö	174,0	189,1	209,2	243,7	273,7	274,9	271,1
Ostosienet	215,6	229,8	237,3	274,7	378,2	398,1	395,5
Palkat	253,3	265,0	271,7	278,9	304,7	299,4	317,8
Sosiaalikulutus	102,5	107,5	112,1	118,7	135,1	132,2	145,2
Kone- ja kalustokust.	1691,3	1935,1	2210,7	2526,5	2764,4	3104,5	3337,8
Rakennuskustannus	668,5	721,8	870,8	969,5	1096,2	1287,8	1336,9
Korkokustannus	299,3	346,4	448,9	528,7	613,3	687,5	717,1
Eläinten tuonti	0,4	0,4	0,6	0,8	0,3	1,3	1,5
Yleiskustannus	574,0	644,6	724,9	809,4	888,8	1028,9	1077,6
Kustannus yht.	7199,0	8166,6	9736,5	11271,8	13141,7	13801,6	14299,6
Indeksi (1975=100)	144,6	164,1	195,6	226,4	264,0	277,3	287,3
Muutos edell.vuodesta %	+15,5	+13,4	+19,2	+15,8	+16,6	+5,0	+3,6
Tuotto	10246,2	11147,4	13176,1	14760,4	17594,1	19911,5	21022,3
Kustannus	7199,0	8166,6	9736,5	11271,8	13141,7	13801,6	14299,6
Maataloustulo	3047,2	2980,8	3439,6	3488,6	4452,4	6109,9	6722,7
Indeksi (1975=100)	97,6	95,5	110,2	111,8	142,6	195,7	215,4
Muutos edell.vuodesta %	-18,6	-2,2	+15,4	+1,4	+27,6	+37,2	+10,0

Liitetaulukko 6. Maatalouden tuotto vuoden 1980 hinnoin, milj.mk.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Kasvinviljelytuotto							
Ruis	101,9	105,0	148,8	111,3	55,1	128,4	139,3
Vehnä	309,3	245,7	310,9	330,8	447,6	630,9	621,6
Ohra	593,4	567,8	572,5	509,9	566,5	836,1	795,8
Kaura	230,9	244,3	308,1	286,3	343,5	499,2	446,7
Ruokaperuna	157,8	177,1	216,5	190,6	221,0	216,4	254,0
Teollisuusperuna	91,7	101,7	98,6	89,2	81,4	129,8	140,2
Sokerijuurikas	234,0	221,5	286,3	215,0	251,2	337,1	290,7
Öljykasvit	107,7	110,6	166,7	164,5	198,9	249,0	190,0
Herne	10,3	10,3	10,3	11,6	16,2	21,5	26,2
Nurmikasvien siemenet	7,8	19,0	26,4	28,0	37,7	34,3	46,1
Yhteensä	1844,8	1803,0	2145,1	1937,2	2219,1	3082,7	2950,6
Puutarhatuotto							
Vihannekset	278,0	281,0	261,8	271,0	289,1	315,0	280,1
Juurekset	54,0	30,1	47,5	32,8	25,1	39,7	34,1
Hedelmät	32,4	47,9	40,3	56,5	32,6	53,1	94,5
Marjat	72,5	75,2	71,0	122,4	152,4	132,5	118,0
Yhteensä	436,9	434,2	420,6	482,7	499,2	540,3	526,7
Kotieläintuotto							
Maito	5670,5	5703,9	5762,5	5577,7	5557,4	5679,3	5649,8
Naudanliha	1868,7	1909,4	2007,8	2150,1	2059,8	2039,4	2194,3
Pikkuvaskanliha	4,9	7,4	2,5	3,7	3,7	2,5	2,5
Sianliha	1564,1	1660,3	1711,0	1825,4	1829,5	1795,0	1727,2
Lampaanliha	19,6	19,6	19,6	21,8	24,0	26,2	28,3
Hevosliha	13,9	11,4	11,4	11,4	10,1	10,1	10,1
Siipikarjanliha	90,1	103,7	114,3	128,7	124,9	138,5	149,1
Villa	1,7	1,7	1,7	1,6	2,0	1,4	3,0
Kananmunat	560,8	555,6	577,7	583,5	565,2	606,3	647,4
Eläinten vienti	8,6	5,8	5,4	6,5	7,5	7,3	7,8
Yhteensä	9802,9	9978,8	10213,9	10310,4	10184,1	10306,0	10419,5
Tuet							
Vilj.koonmuk.hintapol.	274,8	285,8	283,2	309,2	349,6	386,8	408,4
Lypsylehm.luvun muk.	21,2	42,8	40,5	37,5	39,6	41,5	46,1
Ostoreh.hinnanalkorv.	28,3	29,5	27,4	30,2	36,5	38,2	36,3
Leipäviljan tuot.palk.	—	—	—	—	65,1	13,0	—
Rehuviljan tuot.palk.	—	—	—	—	23,5	23,4	23,1
Naudanlihan tuot.palk.	—	—	3,6	2,6	4,3	4,6	4,4
Käynnistystuki	—	—	—	—	0,0	8,1	41,7
Yhteensä	324,3	358,1	354,7	379,5	518,6	515,6	560,1

Liitetaulukko 6, jatkoa. Maatalouden kustannukset vuoden 1980 hinnoin, milj.mk.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Korvaukset							
Satovahinkojen korv.	22,1	13,4	7,9	2,0	349,6	14,8	5,1
Tuotann.muut.sop.(4a)	—	—	2,8	18,0	39,9	51,1	50,6
Kananm.tuot.väh.sop.	—	—	—	10,5	4,1	4,3	11,1
Maidontuot.väh.sop.	—	—	—	7,6	19,7	38,3	64,7
Sikatal.väh.sop.	—	—	—	—	—	1,2	9,6
Kotieläintal.väh.sop.	—	—	—	—	—	—	3,6
Kesannoismissop.	—	23,9	31,1	—	—	—	20,4
Yhteensä	22,1	37,3	41,8	38,1	413,3	109,7	165,1
Tuotto yhteensä	12431,0	12611,4	13176,1	13147,9	13834,3	14554,3	14622,0
Indeksi (1975=100)	102,2	103,7	108,4	108,1	113,8	119,7	120,3
Muutos edell.vuodesta %	-3,3	+1,5	+4,5	-0,2	+5,2	+5,2	+0,5
Väkilannoitteet	1088,0	1138,1	1232,3	1091,3	1247,5	1310,2	1211,5
Maatalouskalkki	52,4	52,7	69,8	39,2	59,9	102,5	68,8
Väkirehut	1749,7	2025,1	2416,6	2530,3	2720,7	2185,2	1983,7
Rehunsäilöntäaineet	82,9	90,4	86,5	89,2	87,9	115,2	117,8
Kasvinsuojeluaineet	102,0	129,0	134,4	129,9	124,2	146,4	150,6
Työvälineet ja laitteet	70,8	73,5	77,8	77,3	82,2	86,9	90,0
Kuorittu maito	49,8	22,7	20,7	17,2	13,6	10,9	8,5
Hera	2,4	2,4	2,4	2,6	2,6	2,6	2,7
Poltto- ja voiteluaineet	713,1	746,7	609,8	564,2	679,4	611,1	630,0
Sähkö	198,8	209,6	209,2	208,6	219,1	229,3	230,0
Ostosiemenet	347,5	257,7	237,3	233,0	270,6	261,8	242,5
Palkat	315,8	293,7	271,7	249,6	242,7	223,4	213,7
Sosiaalikulutus	127,8	119,2	112,1	106,3	107,6	98,6	98,2
Kone- ja kalustokust.	2058,9	2140,8	2210,7	2299,1	2342,6	2385,0	2413,7
Rakennuskustannus	853,9	865,2	870,8	891,7	956,3	987,7	1011,2
Korkokustannus	434,2	469,9	448,9	450,5	536,7	522,6	546,2
Eläinten tuonti	0,5	0,5	0,6	0,7	0,2	1,0	1,1
Yleiskustannus	725,6	748,9	724,9	712,5	728,0	805,7	800,0
Kustannus yht.	8974,1	9386,1	9736,5	9693,2	10421,8	10086,1	9820,2
Indeksi (1975=100)	104,3	109,1	113,2	112,7	121,2	117,3	114,2
Muutos edell.vuodesta %	+9,8	+4,6	+3,8	-0,4	+7,5	-3,2	-2,6

Liitetaulukko 7. Maataloustuotteiden tavoitehinnat.

	Ruis ¹ (Etelä- alue) p/kg	Vehnä ¹ p/kg	Maito ² p/l	Naudan- liha ³ (kaikki) mk/kg	Sian- liha mk/kg	Kanan- munat mk/kg	Rehu- ohra ¹ p/kg	Rehu- kaura ¹ p/kg	Lam- paan liha ⁴ mk/kg
1.9.1960	47.50	50.00	30.65		2.75	2.60			
1.9.1961			30.82		2.72	2.55			
1.9.1962	49.50		31.85	(2.73)	2.80	2.45			
1.3.1963			32.70		2.98	2.57			
1.9.1963	52.00	54.00	34.13	(2.80)	3.05	2.60			
1.3.1964			36.06	(2.90)	3.21				
1.9.1964	58.00	60.00	38.14		3.36	2.70			
1.3.1965			40.79		3.46	2.80			
1.9.1965			40.34	2.95	3.36				
1.3.1966				3.44					
1.9.1966	58.00	60.00	41.98	4.05	3.45	3.00			
1.9.1966	58.00	60.00	41.14	4.05	3.45	3.00			
1.9.1967			45.16	4.13					
1.3.1968			48.95	4.53	3.60				
1.6.1968	61.00	63.00	49.32	4.63	3.80	3.15			
1.1.1969				5.06	4.00	3.20			
1.4.1970	63.00	62.00	49.57	5.71	4.20	3.35			
1.1.1971	64.00		51.52	5.93	4.42				
1.9.1971			52.79	6.08					
1.4.1972	66.00	62.00	59.00	6.48	4.42	3.50			
1.4.1972 ⁵	68.85	65.00	65.67	6.54	4.44	3.50	(44.09)	(39.89)	(5.23)
1.5.1973	72.85		71.67	7.54	5.01	3.85	46.09	41.89	7.54
1.4.1974	78.85	70.50	80.00	8.51	5.55	4.25	53.09	48.89	9.04
1.9.1974			84.67		5.88	4.48			
1.4.1975 ⁶	94.85	85.00	87.67	9.76	7.21	5.38	68.09	63.89	11.04
1.9.1975			92.67		7.46	5.52			
1.12.1975				9.85		5.38			
1.3.1976	97.85	87.00	108.70	10.35	8.01	5.52	72.09	65.89	12.04
1.3.1977 ⁷		90.00	119.20	11.75	8.78		76.09	69.89	14.04
1.9.1977			123.20	13.65	9.11				15.94
1.5.1978			126.20						
1.9.1978	104.85	96.00	130.90	14.05	9.36	5.87	78.59	72.39	16.54
1.2.1979 ⁸	114.85	106.00	134.60	14.40	9.66	6.17	83.59	77.39	17.04
1.9.1979	124.85	114.00		14.90		6.30			17.54
1.4.1980	159.00	148.00	146.60	16.40	10.31	6.85	101.00	94.50	19.10
1.9.1980	161.00	150.00	152.60	17.14	10.91	7.25	103.00	96.50	20.00
1.3.1981	177.00	164.00	160.60	18.69	11.86	7.85	123.00	114.50	21.50
1.9.1981	187.00	172.00	171.90	19.44	12.31	8.20	128.00	119.50	22.30
1.3.1982	207.00	190.00	182.90	20.44	13.01	8.75	142.00	133.50	23.40
1.9.1982	207.00	190.00	188.90	20.73	13.14	8.88	142.00	133.50	23.80

Liitetaulukko 7, jatkoa. Maataloustuotteiden tavoitehinnat.

1.9.1982 ⁹	202.70	185.80	188.90	20.73	13.14	8.88	138.00	129.50	23.80
1.3.1983			197.20	21.56	13.68	9.23			24.80
1.4.1983	220.70	204.80	202.70	22.01	13.98	9.46	151.00	141.50	25.30
1.9.1983	220.70	204.80	205.70	22.31	14.18	9.60	151.00	141.50	25.30
1.3.1984	231.00	211.00	212.70	23.01	14.68	9.90	156.00	146.00	
1.4.1984	245.00	218.00	216.70	23.31	14.98	10.05	161.00	150.00	25.60
1.9.1984	245.00	218.00	221.60	23.91	15.38	10.20	161.00	150.00	26.15
1.3.1985	264.00	231.00	228.60	24.67	16.05	10.50	170.00	158.00	26.15

Alaviitteet taulukkoon 7.

- 1) Viljan hinta 1.4.72 alkaen tammikuun hinta, sitä ennen syyskuun hinta. Voimassa satokauden alusta lukien. Satovuodesta 1983/84 alkaen viljan tavoitehinnat tilatasolla. Tätä ennen VV:n tukkuostohintoja.
- 2) Maidon hinta 1960-1962 4 %:sta maidosta p/kg ja vuodesta 1963 uudesta rasvanmäärityksestä johtuen 3.9 %:sesta maidosta, mikä vastasi aikaisempaa 4 %:sta maitoa tuotantoavustuksineen. Vuodesta 1967 lähtien ilman p/l ilman tuotantoavustusta.

Maidolle maksettu valtion varoista lisähintaa meijerien vastaanottamasta maidosta

1.4.1974-31.3.1975	7 p/l	
1.4.1975-28.2.1977	22 p/l	
1.3.1977 alkaen	15 p/l	
1.9.1981 alkaen	15 p/l	200 000 litraan asti
1.3.1982 alkaen	16 p/l	200 000 litraan asti
1.4.1983 alkaen	15 p/l	200 000 litraan asti
1.9.1983 alkaen	16 p/l	200 000 litraan asti
1.3.1984 alkaen	13.5 p/l	200 000 litraan asti

sekä lisäksi porrastettua lisähintaa

1.2.1979-31.3.1980	2 p/l	24 000 litraan asti
1.4.1980-31.8.1980	7.5 p/l	30 000 litraan asti
1.9.1980 alkaen	8.3 p/l	30 000 litraan asti
1.3.1981 alkaen	9.8 p/l	30 000 litraan asti
1.9.1981 alkaen	10.5 p/l	30 000 litraan asti
1.9.1983 alkaen	11.5 p/l	30 000 litraan asti

Porrastetun lisähinnan maksamisen perustana oleva maitomäärä lasketaan vuosijaksoittain 1.9.alkaen.

- 3) Lisäksi maksettu valtion varoista tuotantopalkkiota

1.4.1974-31.3.1975	1.00 mk/kg	sonni ja hieho yli 160 kg
1.4.1975-31.8.1979	1.30 mk/kg	sonni ja hieho yli 160 kg
1.9.1979 alkaen	1.30 mk/kg	sonni ja hieho 160-210 kg
	2.00 mk/kg	sonni ja hieho yli 210 kg
1.4.1980 alkaen	1.30 mk/kg	sonni ja hieho 160-210 kg
	2.20 mk/kg	sonni ja hieho yli 210 kg
1.4.1981 alkaen	1.30 mk/kg	sonni 160-210 kg
	2.20 mk/kg	sonni yli 210 kg
	2.20 mk/kg	hieho yli 160 kg
1.9.1981 alkaen	1.50 mk/kg	sonni 160-210 kg
	2.50 mk/kg	sonni yli 210 kg
	2.50 mk/kg	hieho yli 160 kg
1.3.1982 alkaen	1.90 mk/kg	sonni 160-209 kg
	2.90 mk/kg	sonni yli 210 kg
	1.00 mk/kg	hieho 130-159 kg
	2.90 mk/kg	hieho yli 160 kg

- 4) Lisäksi maksettu tuotantopalkkiota lampaanlihasta
1.8.1977-31.8.1980	1.30 mk/kg	
1.9.1979-31.3.1980	2.00 mk/kg	
1.4.1980 alkaen	2.20 mk/kg	
1.9.1981 alkaen	2.50 mk/kg	
1.3.1982 alkaen	2.90 mk/kg	
1.9.1983 alkaen	3.20 mk/kg	
1.3.1984 alkaen	3.70 mk/kg	
1.3 1985 alkaen	5.20 mk/kg	yli 16-kiloinen
	4.70 mk/kg	12-16 -kiloinen
- 5) Naudanlihalle ja sianlihalle uusi tilastopohja
- 6) Lihan tavoitehintoja sovellettiin 1.3.alkaen
- 7) Lihan tavoitehintoja sovellettiin 1.2 ja kananmunien tavoitehintaa 1.4.alkaen
- 8) Lihan tavoitehintoja sovellettiin 12.1.alkaen
- 9) Viljan hinta tilahintatasossa 1982 alkaen

Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja

- No 39. Karlsson, L. ja Nevala, M.: Maatalouden rakenteen kehitysennusteet eri menetelmillä (Summary: Structural Development in Finnish Agriculture until year 2000 — Forecasts and Forecasting Methods). 1979, 36 s.
- No 40. Rouhiainen, J. Changes in Demand for Food Items in Finland 1950-77 with Consumption Forecasts for 1980, 1985 and 1990. 1979, 84 s.
- No 41. Tutkimuksia Suomen maatalouden kannattavuudesta.
Tilivuosi 1976 (Summary: Investigations on the profitability of agriculture in Finland business year 1976). 1979, 70 p.
- No 42. Tutkimuksia Suomen maatalouden kannattavuudesta.
Tilivuosi 1977 (Summary: Investigations on the profitability of agriculture in Finland business year 1977). 1980, 70 p.
- No 43. Studies on Agricultural Income, Price and Support Policy. 1980, 67 s.
Hemilä, K. Characteristics and main goals of agricultural price policy in Finland
Hanhilahti, H. Subsidies in Finnish agricultural policy
Torvela, M. Economic results of farming in Finland
Järvelä, H. Taxation in farmers in Finland
Kettunen, L. Administered price formation of agricultural products and the use of computer models in Finland
- No 44. Tutkimuksia Suomen maatalouden kannattavuudesta.
Tilivuosi 1978 (Summary: Investigations on the profitability of agriculture in Finland business year 1978). 1981, 70 p.
- No 45. Maatalousekonomian tutkimusta 30 vuotta.
Lantbruksekonomisk forskning 30 år. 1982, 232 s.
- No 46. Tutkimuksia Suomen maatalouden kannattavuudesta.
Tilivuodet 1979-1981 (Summary: Investigations on the profitability of agriculture in Finland business years 1979-1981). 1983,
- No 47. The Economy of Crop Production. The Fifth Finnish Hungarian-Polish seminar on agricultural economics Finland, June 13-16, 1983. 182 s.
- No 48. Heikkilä, A-M: Perheviljelmän koko ja viljelijä perheen toimeentulon lähteet. (The size of family holdings and the source of farm family income.) 1984, 95 s.
- No 49. Kettunen, L.: Maatalouden omavaraisuus Suomessa vuosina 1970-83. Summary: Self-sufficiency of agriculture in Finland in 1970-83. 1985.

ISSN 0438-9808